

*Hey, Rudnik,
You Old Mountain*

Traditional Singing
and Playing
by the "Crnućanka" Group

*Еј, Рудниче,
ти планино стара*

традиционално певање
и свирање
групе „Црнућанка“

'Ej, Рудниче, ти планино стара

Традиционално певање и свирање групе „Црнућанка“

Hey, Rudnik, you old mountain

Traditional singing and playing by the “Crnućanka” group

150 GODINA
GORNJEГ МИЛАНОВЦА
1853 - 2003

Institute of Musicology, Serbian Academy of Sciences and Arts
Cultural Centre, Gornji Milanovac
The Vuk Foundation, Belgrade

Hey, Rudnik, you old mountain
Traditional singing and playing by the "Crnućanka" group

Compiled by
Radmila Petrović
Jelena Jovanović

Reviewers
Dimitrije Stefanović
Dragoslav Dević

Editor
Danica Petrović

Belgrade 2003

Музиколошки институт Српске академије наука и уметности
Културни центар, Горњи Милановац
Вукова задужбина, Београд

'Еј, Рудниче, ти планино стара
Традиционално певање и свирање групе „Црнућанка“

Приређивачи
Радмила Петровић
Јелена Јовановић

Рецензенти
Димитрије Стефановић
Драгослав Девић

Уредник
Даница Петровић

Београд 2003

У спомен Радмили Петровић

To the memory of Radmila Petrović

У жељи да обележе тридесет година непрекидног рада у својој новијој историји (1966–1996), чланови групе „Црнућанка“ су се још пре седам година обратили за савет и помоћ Музиколошком институту Српске академије наука и уметности и Вуковој задужбини. Наш предлог да се том приликом објави књига у којој ће бити представљена делатност ове групе, као и избор нотних записа песама из њиховог репертоара са паралелним звучним издањем (CD-ом), прихватили су са великим одобравањем и чланови групе и организатори прославе – Културни центар и Скупштина општине Горњи Милановац.

Предложено је да основу публикације чини старије издање грамофонске плоче групе „Црнућанка“, које је почетком осамдесетих година објавила етномузиколог др Радмила Петровић († 4. јануара 2003), дугогодишњи сарадник Музиколошког института САНУ, чија је сарадња са овом групом датирала још из давних педесетих година сада већ прошлог века. За ново издање, сарадница Музиколошког института, мр Јелена Јовановић, написала је текст „Народно певање и свирање у селу Црнући на Руднику“. Она је такође, заједно са Радмилом Петровић, сачинила шири избор песама, укупно четрдесет четири, и припремила све нотне записе.

Нажалост, прослава тридесетогодишњице „Црнућанке“ није одржана. Припремљени материјал је годинама стајао у Горњем Милановцу, а тек 2000. године враћен је Музиколошком институту. У међувремену смо од предузећа „Металац“ из Горњег Милановца и певачке групе „Моба“ из Београда добили новчане прилоге за припрему књиге. Повољну понуду за израду компакт дискова дала је Продукција грамофонских плоча Радио телевизије Србије. Значајна средства одобрило је Министарство за науку, технологије и развој Републике Србије, а обновљено интересовање Културног центра и града Горњег Милановца коначно је омогућило да ова дуго очекивана публикација изађе пред лице домаће и међународне јавности.

Д. П.

Seven years ago, wishing to celebrate thirty years of uninterrupted work (1966–1996), members of the folk group “Crnućanka” came to the Institute of Musicology of the Serbian Academy of Sciences & Arts and the Vuk (Karadžić) Foundation asking for help and advice. Our proposal to publish a book which would represent the work of this group and a choice of music transcriptions from their repertoire together with their live performance on CD was gladly accepted by the members of the group and by the organizers of the celebration – the Cultural Centre and the Council of Gornji Milanovac.

It was proposed that the basis of the publication should be the LP of the group “Crnućanka” published at the beginning of the 80’s by ethnomusicologist Radmila Petrović († 4th January 2003), a long time member of the Institute of Musicology, whose cooperation with this group dates back into the 1950’s. For the new publication a fellow of the Institute, Jelena Jovanović, wrote the text “Folk singing and playing in the village Crnuća on the mountain Rudnik”. Together with Radmila Petrović she made a selection of songs – all together 44 – and prepared all the music transcriptions.

Unfortunately, the celebration of the 30th anniversary of the group “Crnućanka” was never held. Prepared material was kept in Gornji Milanovac, and was returned to the Institute of Musicology only in 2000. In the meantime we received donations for the publication of the book from the “Metalac” enterprise from Gornji Milanovac and from the singing group “Moba” from Belgrade. The gramophone production of Radio Television Serbia gave us a favorable proposal for the production of CDs. The Ministry of Science, Technology and Development of the Republic of Serbia gave us substantial financial support. Renewed interest of the Cultural Centre and the Council of Gornji Milanovac finally enabled publication of this long awaited book and CD.

D. P.

САДРЖАЈ

Изворна група „Црнућанка“ . Корени, живот и рад.....	9
Народно певање и свирање у селу Црнући на Руднику	16
Коришћени извори	25
Извођачи.....	27
Признања и награде.....	31
Нотни записи, текстови песама и коментари	39
Фотографије	139
Редослед песама и свирке.....	141

CONTENTS

The original "Crnućanka" group. Roots, life and work.....	12
Folk singing and instrumental music in the village of Crnuća on Rudnik Mountain.....	20
Sources used for the production of this publication.....	26
Lists of performers	27
List of recognitions given to the "Crnućanka" group.....	33
Transcriptions, song texts and commentary	39
Key to photographs	140
Order of songs and instrumental pieces	142

ИЗВОРНА ГРУПА „ЦРНУЋАНКА“

Корени, животи и рад

На Руднику и његовој околини, као и у целој Србији, постојао је традиционалан и врло популаран облик седељачког окупљања, у којем су учествовале искључиво девојке и жене. Од краја августа до касне јесени окупљале су се око ватре да преу, плету и везу. Овакве скупове Рудничанке су називале прела. У предвечерњим часовима оне су се састајале на некој раскрсници у селу или засеоку, или код неког добро стојећег домаћина, палиле ватру и вредно радиле. Песма, разговори и шале били су верни пратиоци ових женских скупова. Иако су прела била чисто женска активност, по народним нормама мушкарцима није било забрањено да се придруже. То су нарочито волели момци. Они су углавном долазили пред крај прела, доводили и понеког свирача са свиралом или двојницама, па се прело завршавало играњем.

По предању народа рудничког краја, оваква прела и скупови одржавани су у Горњој Црнући још у време кнегиње Љубице, одмах после њене удаје за кнеза Милоша Обреновића, а у народу се памте као „кнегињина прела“ под именом „Црнућанка“.

По казивању мештана, приликом доласка краља Александра Обреновића у манастир Враћевшницу 1903. године, организована је група народних извођача, која му је приредила свечани дочек. Та група је наставила ову активност у сличним приликама све до 1934. године.

Према народној традицији, ова група, од старине названа „Црнућанка“, деловала је кроз низ генерација, али и са прекидима. Свој рад поново је оживела 1966. године под руководством Александра Ђорђевића Леса из Горње Црнуће, земљорадника и народног песника.

Од тада већина чланова групе стално је на окупу, а у рад мудро укључују и млађе снаге из своје средине. Чланови ове групе су прави зналци народног стваралаштва овог краја, а све што приказују научили су од малих ногу гледајући и слушајући своје старије и учећи од њих да певају, играју и свирају.

У току више од тридесет година постојања и рада, група је учествовала на многобројним приредбама, фестивалима и саборима народног стваралаштва широм наше земље и у иностранству.

На предлог Међународне европске комисије, 1976. године додељена им је Европска награда за народну уметност, установљена у Хамбургу (Немачка). У свом образложењу, члан комисије, др Змага Кумер, етномузиколог из Љубљане, пише: „Јасно је да данашњи живот у много чему није више онакав какав је био пре више деценија, и да народна песма, свирка и игра немају више ону улогу у свакидашњици и у свечаним приликама, какву су имале раније. Али то не значи да треба сву традицију одбацити и заборавити. Група 'Црнућанка' и њен вођа Александар – Лесо Ђорђевић тога су свесни и зато са пуном одговорношћу негују народну песму и свирку свих прилика у раду и празновању, подједнако употребљавајући оба стила извођења, како старинско утроје 'на глас', тако и групно 'на бас'. Исто тако, они своје типичне шумедијске игре са ситним корацима и треперењем тела прате на старински начин, свиралом или двојницама, или само певањем.“

Исте, 1976. године, мушка певачка група учествовала је на прослави 200. годишњице Сједињених Америчких Држава, као део веће југословенске групе. Поред наступа на главном фестивалу у Вашингтону, приредили су низ концерата у више америчких градова.

Поред тога што познају и негују народно стваралаштво свог краја, чланови „Црнућанке“ су увек орни да то умеће прикажу, дубоко свесни значаја и лепоте своје народне традиције и њене вредности.

Хвала „Црнућанки“ за њено чување и неговање овог дела српске и европске културне традиције!

Радамила Петровић

Чланови групе „Црнућанка“
са портретом кнегиње Љубице Обреновић

Members of the "Crnućanka" group
with a portrait of Princess Ljubica Obrenović

THE ORIGINAL "CRNUĆANKA" GROUP

Roots, life and work

In Rudnik and its surrounding area, as in the whole of Serbia, a very popular form of social life linked with work existed. It was exclusively organized by girls and women. From the end of August to late autumn they gathered together around the fire to spin, knit and embroider. These Rudnik gatherings were called "prela" ("weavings"). They met in the early evening hours at the village or hamlet crossroads or at the home of a well positioned housewife, lit a fire and worked industriously. Songs, conversation and jokes were the faithful companions of these women's meetings. Although these gatherings were exclusively female activities, men were not forbidden to join in by the folk norms of behaviour. The men particularly enjoyed the "prela" but in the main arrived towards the end, bringing with them a few musicians with flutes or pipes so that the "prela" would end with dancing.

By oral tradition of the Rudnik locals up to today, it is remembered that these "prela" and meetings have been maintained since the time of Princess Ljubica, immediately following her marriage to Prince Miloš Obrenović in Gornja (Upper) Crnuća; the inhabitants remember them as "the Princess's prela", with the title "Crnućanka".

It is said that in 1903 on the occasion of the arrival of King Aleksandar Obrenović at Vračevšnica Monastery, a group of local performers was organized to arrange a formal welcome. This group continued this role on similar occasions right up to 1934.

On the basis of oral tradition and its continuation this group, which bears the old name of "Crnućanka", revived its work and role in the community in 1966, after a change of generations and with understandable interruptions, under the direction of Aleksandar – Leso Đorđević from Upper Crnuća. Apart from his interest in agriculture he is also a poet.

Since that time most members of the group have stayed together, and in the last few years younger locals have also, wisely, joined in. They are the real experts in folk creativity in their region, and all that they show, they have learnt from an early age, watching and listening to their elders and learning from them how to sing, dance and play.

During the thirty years of their existence and work the group has taken part in a great number of shows, festivals and assemblies of folk creativity throughout this country and abroad.

In 1976 they were awarded a European prize for national art by the fund for the preservation of folk art, based in Hamburg, on the recommendation of the International European Commission of which Dr Zmaga Kumer, an ethno-musicologist from Ljubljana, was a member.

In her explanation Dr Zmaga Kumer wrote:

"It is clear that in many ways life is very different from how it was many decades ago, and that folk songs, instrumental music and dance no longer have the role in everyday life and on special occasions that they had before. However, this does not mean that we should throw away and forget all traditions. The 'Crnućanka' group and their leader Aleksandar – Leso Đorđević are conscious of this and so, with great responsibility, cherish folk songs and music for all occasions in all their work and celebrations, equally making use of both styles of performance in the 'na glas' group of three, and in the 'na bas' group. In the same way, with their typical Šumadian dances with tiny steps and trembling body, they follow the pipe, double pipe, or just singing, in the old way."

Also in 1976 the men's singing group participated in the 200th anniversary of the United States of America, as part of the whole Yugoslav delegation. Alongside the main festival in Washington they gave concerts in many other American cities.

In addition to their knowledge and understanding of creativity in the Rudnik area, they have always been willing to show it, deeply aware of the meaning and beauty of their folk tradition and its value.

Thanks to "Crnućanka" for their care and love of this part of the Serbian and European cultural musical tradition.

Radmila Petrović

Манастир Враћевшница *Vračevšnica Monastery*

Патријарх српски Герман († 1991) и владика
жички Стефан († 2003) са члановима „Црнућанке“
код манастира Враћевшница

*Serbian Patriarch German († 1991) and Bishop
of Žiča Stefan († 2003) with members of the “Crnućanka”
group at Vračevšnica Monastery*

НАРОДНО ПЕВАЊЕ И СВИРАЊЕ У СЕЛУ ЦРНУЋИ НА РУДНИКУ

Село Црнућа налази се на обронцима планине Рудник у јужној Шумадији и припада географској области Гружа чија је окосница слив истоимене реке. Певачко и свирачко наслеђе које се, захваљујући групи „Црнућанка“ и њеном представнику Александру – Лесу Ђорђевићу, чува и негује у овом селу, по својим карактеристикама уклапа се у слику народног музицирања Шумадије и централних делова Србије, а показује и сродност са особинама певања и свирања околних, пре свега западних и југозападних области. То је и разумљиво, кад се узме у обзир чињеница да већи део данашњег становништва Груже (око 65%) потиче из динарских крајева „јужне и југозападне Србије, Црне Горе, Херцеговине и Босне“. Кад пратимо певање и свирање овог дела Шумадије, бавимо се, у ствари, једном од граничних српских области према истоку у којима још преовладава утицај динарске духовне и материјалне културе.

Народно певање

По традицији, мушкарци и жене су одувек певали засебно и, у не тако давној прошлости, у народу се тачно знало које песме певају мушкарци, а које жене. До заједничког певања припадника различитог пола долазило је ретко. Пракса одвојеног певања мушкараца и жена углавном се и данас поштује међу чуварима традиционалне културе. Ипак, ново време и нови обичаји донели су промене и у начину певања групе „Црнућанка“. То се на првом месту може приметити у новијој појави да читава, мешовита група, прати једног певача или певачицу. Таквих примера има и у овој збирци (бр. 8, 22, 24, 28).

У народу постоје, такође, и утврђени изрази који се односе на улоге главног певача и оних који га прате. За онога који пева главну мелодију каже се да *води, њредводи глас, њочиње* или *ѡва најред*, а за оне који прате каже се једноставно – *ѡраше*. Од старих певача који су изводили старинске мушке песме, остали су забележени и стари народни изрази везани за певање пратећег гласа: *гони!*, *ѡерај!* и *ѡрадени!* (што значи: предахни, узми ваздух!).

У певачком наслеђу рудничког краја, па и у певању у селу Црнући, јасно се, као и у другим крајевима Србије, распознају два музичка слоја: *старији* и *новији*. Усамљен је пример песме (бр. 23) која је у Црнућу највероватније донета из неке друге, можда градске, средине.

Старији музички слој у овој збирци представљен је примерима *ѡушничког, жетелачког, чобанског, ѡрелског, славског* и *свадебног ѡевања*.

Песме старијег слоја одликује, пре свега, архаична лествица која се састоји од уских, нетемперованих интервала. Као веома значајна одлика старијег начина певања, јавља се и богато украшавање мелодија, и то на начин „поигравања“ гласом које представља можда један од најстаријих преживелих начина вокалног изражавања на Балкану.

На песме старијег музичког слоја у Црнући наилазимо у солистичком и групном извођењу. *Солистичко* певање песама старијег слоја среће се кад је реч о путничким песмама (бр. 1), о певању уз казан са ракијом (бр. 9), чобанском певању (бр. 11) и о певању на прелу (бр. 17–19). У овој збирци постоје и два примера солистичког певања свадбених песама (бр. 29 и 32), али они нису типични, с обзиром на то да се свадбене песме по правилу певају у групи.

Старије *групно* певање заступљено је као двогласно. Овакве песме обично певају по три певача или певачице. Зависно од врсте и намене песама, у Црнући наилазимо на следеће облике двогласја: а) хетерофонију, б) хетерофоно-бордунски двоглас и в) бордунски двоглас.

а) Хетерофонија је заступљена у прелском (бр. 16), славском (бр. 26–27) и свадбеном певању (бр. 30–31). Њу карактерише унисоно извођење главне контуре мелодије, са нешто већом покретљивошћу линије водећег гласа и већом статичношћу пратеће линије. При спуштању мелодије ка *финалису* (који представља и тонални центар) јавља се укрштање гласова тако што водећи певач пева интервал велике секунде у односу на *финалис*, којег држе певачи који прате.

б) Хетерофоно-бордунски двоглас присутан је у жетелачком певању (бр. 3–4) и певању уз комишање (бр. 7). У овим примерима смењују се фрагменти отпевани хетерофоно са фрагментима у којима певач који „почиње“ – украшава мелодију тако што „поиграва“ гласом силазећи на тон велике секунде испод *финалиса* – певачи овај манир зову *свођење* – док они који прате певају само дуги лежећи тон на ноти *финалис*.

в) Бордунски двоглас се јавља само у „вечерњим песмама“ „на глас“ (бр. 15 и 25). У њима мелодију води искључиво певач који „почиње“, док они који прате певају само *финалис*.

Заједничка одлика песама старијег слоја је појава извикивања, односно понирања гласом на крају песме: жене песму завршавају дугачким силазним узвиком „И!“ (бр. 3–4, 7, 25, 29–30), а мушкарци узвиком „И! Ко је!“ (бр. 15).

Кад је реч о песмама старијег слоја хетерофоно-бордунске и бордунске структуре, њихову значајну одлику чине дуги, отегнути тонови. По народном схватању лепо отпеване песме, ти дуги тонови током певања не смеју да се прекину. Да би испунили овај захтев певачи (или певачице) наизменично узимају дах и труде се да што дуже одрже заједнички тон и његову боју (примери *крајикоџ* и *дугачкоџ жетјелачкоџ гласа* – бр. 3–4 и примери песама „*на глас*“ – бр. 15 и 25).

Новији музички слој се у народу назива „*на бас*“ и почео је да се развија, вероватно, средином 19. века. Ове песме могу да певају по два, три, или више певача, па чак и до десет. Одликује га двогласна хомофона структура у којој преовлађује сазвук терце, а као завршно сазвучје јавља се чиста квинта. Ове песме, у целини гледано, ређе имају одређену функцију и строго утврђено место и време извођења и могу се чути у различитим приликама. Певају се и уз рад (примери бр. 5–6, 8, 12–13, 20–22) и у приликама породичних и сеоских светковина (примери бр. 28, 34–37).

У неким примерима женског певања „*на бас*“ јављају се и особине старијег сеоског певања, а то су секундни сазвуци, нетемперована лествична структура и пракса да певачи наизменично узимају дах да би постигли непрекидно трајање мелодијске целине (бр. 5). Ове појаве су карактеристичне за певачко наслеђе читаве Шумадије.

Песма коју Црнућани зову *зумба* (бр. 10) по структури се сврстава у песме „*на бас*“, али одликује је једна особеност: стихове шаљивог садржаја износи само солиста на једном кратком мотиву који се понавља, док пратећа група понавља слоге ономатопејског значења „*зумба, зумба*“ или „*зумбе, зумбе*“.

Поред песама које представљају ова два музичка слоја, у певачком наслеђу села Црнућа наилази се на још један занимљив пример. Он се издваја својом мелодијом и метричком основом која упућује на медитеранску културну зону, чија је лествица сасвим блиска темперованој и у којој се пратећи и водећи глас крећу у паралелним терцама (бр. 23). С обзиром на све то, највероватније је да је она у Црнућу, где је често и радо певана, донета из неког другог окружења.

У сеоској певачкој традицији српског народа уобичајена је појава одређених мелодијско-ритмичких образаца – *гласова* – који служе као основа за певање песама одређених намена. То значи да се на један *глас* може певати мноштво различитих текстова који су садржајем најчешће

строго везани за прилику у којој се изводе. Тако се, кад је реч о старијем певању у Црнући, наилази на називе као што су *рабаџински глас*, *жетјелачки глас* и *свајшовски глас*. Атрибутима као што су *дугачки* или *крајикоџ* глас у народу су обележене и музичке особине појединих мелодијских образаца. За мелодијске образце који се користе у песмама новијег слоја устаљен је заједнички назив *арија*.

Народно свирање

Народни инструменти на које наилазимо у рудничком крају, па и у селу Црнући, су *лиси*, *свирала*, *свиралче*, *двојнице* и *окарина*. На њима су извођене *пушничке* и *чобанске* мелодије, *песме* и многобројна *кола*.

Путничке импровизације на двојницама или на свирали (бр. 2) састоје се од кратких мотива који се понављају и разрађују, а одликују их и многобројни украсни тонови, као и код *рабаџинскоџ* певања. На двојницама су свиране у хетерофоном двогласју.

Чобанско свирање представља, углавном, инструменталне варијанте чобанских песама. Њега карактерише хомофони (а у неким примерима и бордунски) двоглас на двојницама (бр. 14).

Инструменти су у рудничком крају данас најзаступљенији као пратња играма – колима (бр. 38–44). Ове инструменталне мелодије одликује карактеристично украшавање и, у случају да су извођене на двојницама, хомофона структура.

FOLK SINGING AND INSTRUMENTAL MUSIC IN THE VILLAGE OF CRNUĆA ON RUDNIK MOUNTAIN

The village of Crnuća lies on the slopes of the Rudnik Mountain in south Šumadija and belongs to the geographical district of Gruža, along on the river which bears the same name. The singing and musical heritage kept and cherished in the village, thanks to the "Crnućanka" group and their leader Aleksandar – Leso Đorđević, characteristically fits into the picture of the folk music of Šumadija in central Serbia, also showing an affinity with the qualities of singing and music in the surrounding area, particularly the western and south-western districts. This is understandable when one takes into account that the majority of the current inhabitants of Gruža originate from the Dinaric regions (south and south-west Serbia, Montenegro, and Bosnia and Hercegovina). When one talks about singing and music in this part of Šumadija, one is referring to one of the Serbian border regions towards the east in which the influence of Dinaric spirit and material culture is still predominant.

Folk Singing

Traditionally men and women have always sung separately, and in the recent past they knew exactly which songs were sung by men and which by women. Singing together was rare. Today the practice of men and women singing separately remains among the protectors of traditional culture. Nevertheless, new times and traditions have also brought with them changes in the singing style of the "Crnućanka" group, expressed in their ("new") practice of a whole, mixed group following a single singer, male or female. Examples are included in this collection (numbers 8, 22, 24 and 29).

Likewise, established expressions also exist among the people, connected with the role of the lead singer and those who follow him. It is said that the one who sings the principal melody *leads*, *precedes the voice*, *starts* or *sings ahead*, and those who follow simply *follow*. The old singers who performed old male songs, have also made a note of old folk expressions connected with the singing of the accompanying parts: *pursue!* *urge!* "*pradeni!*" (which means pause for breath, take a breath!).

It is clear that in the singing heritage of the Rudnik district, and in the singing of Crnuća village, as in other parts of Serbia, two musical styles are recognized: *older* and *newer*. Alongside examples of

these two styles there is a single example of another type (number 23) which was probably brought into Crnuća from another community, perhaps from a town.

The older musical style in this collection is represented in examples of *travelling, reaping, shepherd, spinning, saint-day, and wedding songs*.

Songs of the older style are distinguished above all by their archaic scale which has close, non-tempered intervals. As a very meaningful example of old-style singing there appears a rich, ornamented melody, and that by means of a "playful" voice which perhaps represents one of the oldest surviving styles of vocal expression in the Balkans.

In the older musical style of Crnuća there are solo and group songs. In songs of the older style one comes across solo singing in travelling songs (number 1), *rakija* (plum brandy) distilling songs (number 9), shepherd songs, and spinning songs (numbers 17 to 19). In this collection there are two examples of solo singing of wedding songs (numbers 29 and 32), but these are not typical since wedding songs are traditionally sung by a group.

In the older group there are examples of two-part songs. These kinds of songs are usually sung by three male or female singers. Two-part singing in the older musical style comprises of a few different styles and kinds (from a musical perspective). Depending on the kind and designation of the songs, in Crnuća one finds the following forms of two-part singing: a) heterophony, b) heterophony-drone two-part and c) drone-two part.

a) *Heterophony* is found in the spinning songs (No. 16), saint-day songs (Nos. 26–27), and wedding songs (Nos. 30 and 31). They are characterized by unison performance of the main contours of the melody, with a rather larger movement of the leading voice line and greater staticity of the accompanying line. Likewise, with the descent of the melody towards the finale (which represents the tonal centre) there appears a crossing of voices so that the lead singer sings the interval of major second in relation to the final which is kept by the accompanying singers.

b) *Heterophony-drone two-part singing* is present in reaping songs (Nos. 3 and 4) and commissioning songs (No. 7). In these examples heterophony sung fragments are interchanged with fragments in which the singer who "starts" embellishes the melody so that the "playing/vibrating" voice descends to the tone of the major second below the final. Singers of this mode are called "*guiders down*" while those who follow sing only a long holding tone of the final note.

c) *Drone two-part* appears only in "evening songs" "*na glas*" (Nos. 15 and 25). In these the melody is exclusively carried by the singer who "starts", while those who follow only sing the final.

A common characteristic in songs of the older style is the occurrence of "calling out", that is, the sinking of the voice at the end of songs. The women complete the song with a deep, descending call of "Eeee" (Nos. 3-4, 7, 25, 29-31), while the men do so with a call of "Ee! Who is it!" (No. 15).

So far as the older style songs of heterophony-drone and drone structure are concerned, their significant characteristic is produced by deep, protracted tones. By local understanding of beautifully sung songs, singers cannot break off during the course of singing. In order to fulfill this requirement, singers take breaths in turn and attempt to keep the collective tone and its colour as long as possible (examples of *short* and *long reaping* melodic mode, Nos. 3-4 and examples of "na glas", Nos. 15 and 25).

The newer musical style in folk is called "to bass" and probably began to develop in the middle of the last century. These songs can be sung by two, three, or more singers, even up to ten, only one of whom leads while the others follow. They are distinguished by their two-part homophone structure in which a chord of thirds predominates, but a clear fifth appears as the concluding chord. These songs, seen as a whole, more rarely have a fixed function and a strictly fixed place and time of leading, and they can be heard on a variety of occasions. They are sung alongside work (examples Nos. 5-6, 8, 12-13, 20-22) and on the occasion of family and village holidays (examples Nos. 28, 34-37).

In some examples of female singing "to bass", features characteristic of older country songs appear, namely irregular scale structure, second chords and the practice of the singers taking a breath in turn in order to complete the melodic whole without a break (example No. 5).

Songs which Crnuća people call *zumba* (lit. "punch"; example No. 10) in their structure finish in songs "to bass", but are specifically distinguished: verses of humorous content are only performed by a soloist in a single, short motif which is repeated while the accompanying group repeats syllables of onomatopoeic significance "zumba, zumba" or "zumbe, zumbe".

Alongside songs included in these two musical styles, in the musical heritage of Crnuća village there is yet one more interesting example. It is singled out by its melodic and metric elements which suggest the mediterranean cultural zone, of which the scale is completely close in tempo and in which the following and leading voices move in parallel thirds (example No. 23). In view of this, it is most probable that it was brought to Crnuća, where it is frequently and enthusiastically sung, from another community.

In the rural singing tradition of the Serbian people, fixed melodic-rhythmic modes - "glasovi" - customarily appear, which serve as a basis for the singing of songs of fixed purpose. This means that to one "glas" a large number of different texts can be sung, which are most frequently strictly connected

to the occasion on which they are performed by their own content. Thus when one speaks of older singing in Crnuća, one meets names such as "rabadžinski (coachman's) glas" (melodic mode), "žetelački (reaping) glas", and "svatovski (wedding) glas". Locally, the musical characteristics of individual melodic models are marked by attributes such as *long* or *short* "glas". The collective name of *aria* is habitually used as a melodic cliché in songs of the newer style.

Instrumental folk music

The folk instruments which one meets in the Rudnik district and in Crnuća village are *the leaf*, *svirala* (pipe), *sviralče* (short pipe), *dvojnica* (double pipe), and *ocarina*. Travelling and shepherd melodies, songs and numbered *kola* (folk dances) are played on these.

Travelling improvisations on double pipe or on short pipe (example No. 2) comprise short motifs which are repeated and developed, but they are distinguished by their numbered ornamental tones, as in coachman's singing. Double pipes are played in two-part heterophony.

Shepherd instrumental music presents, in the main, instrumental variations of shepherd songs. It is characterized by two-part homophone (and in some examples drone) played on double pipes (example No. 14).

In the Rudnik area, instruments are today most used in the case of dances (examples Nos. 38-44). These instrumental melodies are distinguished by their characteristic ornamentation and, in the case of performance on a double pipe, by homophonic structure.

КОРИШЋЕНИ ИЗВОРИ

Чланови групе седамдесетих година 20. века:
3. ред: В. Марковић, М. Огњановић,
Милован Живковић, Д. Огњановић,
Миленко Живковић, Н. Јерemiћ;
2. ред: С. Огњановић, О. Красојевић,
М. Живковић, Д. Ђорђевић, М. Марковић;
1. ред: М. Ђорђевић, М. Матић и М. Сарић

Members of the group during 70s:
top row: V. Marković, M. Ognjanović,
Milovan Živković, D. Ognjanović,
Milenko Živković, N. Jeremić;
middle row: S. Ognjanović, O. Krasojević,
M. Živković, D. Đorđević, M. Marković;
bottom row: M. Đorđević, M. Matic and M. Sarić

Већи део песама представљених у овом издању потиче из грађе Звучног архива Музиколошког института САНУ у Београду. То су теренски снимци, настали између 1959. и 1982. године (укупно 26 нумера) и налазе се на магнетофонским тракама са следећим редним бројевима: тр. 42 (из 1959. године), тр. 43 (1959) – снимљено магнетофоном НАГРА; затим тр. 45 (1976), тр. 47 (1976), тр. 54 (1979), тр. 55 (1979) и са једне траке без редног броја (из 1982. године) – снимљено магнетофоном УХЕР. Мањи део објављене грађе доснимљен је у тонском студију Радио Београда 1996. године ради допуне садржаја компакт диска (19 нумера).

Први сусрет сарадника Музиколошког института САНУ са певачким и свирачким наслеђем у Црнући одиграо се још октобра 1959. године. Тада је др Радмила Петровић († 4. јануара 2003), као млад етномузиколог, касније дугогодишњи научни сарадник Института, посетила руднички крај и снимила свирање и певање у селима Прњавор, Црнућа и Враћевшница. Том приликом упознала је неке од старих сеоских извођача који су јој представили део музичког наслеђа свог краја. Данас многи од ових снимака, с обзиром на промене у сеоском начину живота које су се у међувремену догодиле, представљају праву реткост, а слика о певачком и свирачком наслеђу овог краја без њих не би била потпуна. Наставак сарадње са певачима и свирачима из Црнуће уследио је почетком децембра 1976, затим крајем априла 1979. и крајем октобра 1982. године, када су песме, игре и обичаје свога краја чланови већ познате групе „Црнућанка“ представљали на концертима у Галерији САНУ у Београду. Последње теренско снимање у Црнући обавила је Јелена Јовановић у јануару 1988. године. Успешна сарадња са члановима групе настављена је и траје до данас, о чему сведочи и збирка која је пред нама.

Јелена Јовановић

SOURCES USED FOR THE PRODUCTION OF THIS PUBLICATION

Most of the songs presented in this publication, which are without exception published for the first time, originate from material in the sound archives of the SANU Institute of Musicology in Belgrade. In the main, recording was done in the field, between 1959 and 1982. Material has been re-recorded from tapes from the sound archives of the SANU Institute of Musicology with the following chronological numbers: 42 (from 1959), 43 (from 1959) – recorded on tapes of NAGRA; 45 (from 1976), 47 (1976), 54 (1979), 55 (1979), and from one unnumbered tape (1982), recorded on tapes of UHER. A smaller part of the published material was recorded in the sound studio of Radio Belgrade in 1996 for the purpose of recording the compact disc.

The first encounter between an associate of the SANU Institute of Musicology and the singing and instrumental heritage of Crnuća goes back to the beginning of October 1959. Radmila Petrović, an ethno-musicologist and associate of the Institute, visited the Rudnik area and organised the first recordings in the villages of Prnjavor, Crnuća and Vračevšnica. On that occasion she became acquainted with some of the old village singers and musicians, who in a few days presented her with a part of the musical heritage from their district. Today many of these recordings present real rarities, having regard to the changes in the village way of life which have occurred in the meantime. The picture of the singing and instrumental heritage of this area would not be complete without them. This cooperation between the Crnuća singers and musicians recontinued at the beginning of December 1976, and then at the end of April 1979 and October 1982. At that time members of the already well known “Crnućanka” group presented Radmila Petrović with songs, dances and customs. The next recording in the field was organized by Jelena Jovanović in January 1988. This successful collaboration with members of the group has continued right up to the present time, of which the collection now before us is a witness.

ИЗВОЂАЧИ LISTS OF PERFORMERS

Чланови групе из времена око 1903. године; по казивању
Александра – Леса Ђорђевића:
горњи ред, слева: четврти – учитељ; седми – Војислав
Ерић; осми – Велимир Алексић;
средњи ред, слева: први – Никола Ерић;
други – непознати (из Гружанске Каменице);
трећи – ижуман манастира Враћевшнице Макарије;
четврти – учитељ у основној школи ман. Враћевшнице;
пети и шести – непознати (обојица из Каменице);
седми – Богољуб Николић (из Каменице);
доњи ред, слева: први – Никола Кресојевић;
четврти – Вучић Марковић (из Доње Црнуће);
пети – Живојин Марковић (из Љуљака);
шести – Драгослав Живковић (из Доње Црнуће)

Members of the group from the time around 1903 as stated by
Aleksandar – Leso Đorđević:
top row, left to right: fourth – teacher; seventh – Vojislav Erić;
eighth – Velimir Aleksić;
middle row, left to right: first – Nikola Erić;
second – unknown (from Gružanska Kamenica);
third – monk Makarije from Vračevšnica Monastery;
fourth – teacher in the primary school in Vračevšnica
Monastery; fifth and sixth – unknown (both from Kamenica);
seventh – Bogoljub Nikolić (from Kamenica);
bottom row, left to right: first – Nikola Krasojević;
fourth – Vučić Marković (from Lower Crnuća);
fifth – Živojin Marković (from Ljuljaci);
sixth – Dragoslav Živković (from Lower Crnuća)

Казивачи и певачи 1959. године (према подацима из штеренских свезака Радмиле Петровић): Милош Ерић (1884–1981), Обрен – Бато Ерић (1903–1971), Чедомир – Чедо Ерић (1904–1987), Нешо Ерић (1909–?), Даница Ерић (1904–1980), Дрина Ерић (1931), Лепосава Маринковић (1910), рођ. Симовић у Липовцу под Рудником.

Мушка група 1966. године (ови и следећи подаци добијени су из Културног центра Горњи Милановац): Миленко С. Живковић (1934), Милован Н. Живковић (1939), Драгољуб – Драго Ј. Огњановић (1934), Мирослав А. Огњановић (1945), Александар В. Ђорђевић (1929) – предводи групу од почетка рада и јавних наступа до данас. Група је наступала у овом саставу до 1970. године. Од тада, поред мушке, постоји и женска група.

Женска група од 1970. године: Миленија Живковић (1928), Вера Антонијевић (1933), рођена у Љуљацима код Враћевшнице, Србијанка Огњановић (1933), рођена Бојовић у Доњој Врбави, Миљана Марковић (1935–1996), рођена Крушковић у Горњој Црнући, Гордана Лазих, рођена Бојовић у Доњој Врбави, Зора Јанковић (1939), рођена Максимовић у Доњој Црнући.

Нови чланови групе од 1972 (поред старијих чланова): Велимир М. Марковић (1930), Славиша А. Марковић (1954), Милољуб В. Живковић (1939), Милета Д. Стековић (1959), Милован – Мића Д. Матић (1945), Милисав М. Ђорђевић (1941), Милијан С. Сарић (1948), Даница Ђорђевић (1932–2003), рођена Видојевић у Сврачковцима, Олга Красојевић (1938), рођена Крушковић у Горњој Црнући, Олга Ерић (1935), рођена Павловић у Врбави, Роса Костић (1941), рођена Стефановић у Сврачковцима, Стевка Живковић (1940), Момир Поповић (1920), свирач на свиралчету (податак из теренске свеске Радмиле Петровић).

Crnuća narrators and singers in 1959 (from data in R. Petrović's field notes): Miloš Erić (1884–1981), Obren – Bato Erić (1903–1971), Čedomir – Čedo Erić (1904–1987), Nešo Erić (1909–?), Danica Erić (1904–1980), Drina Erić (b. 1931), Leposava Marinković (b. 1910) from the Simović family in Lipovac under Rudnik Mountain.

Members of the group in 1966 (this and the following data were received from the Gornji Milanovac Cultural Centre): Milenko S. Živković (b. 1934), Milovan N. Živković (b. 1939), Dragoljub – Drago J. Ognjanović (b. 1934), Miroslav A. Ognjanović (b. 1945), Aleksandar V. Đorđević (b. 1929). From the start of the “Crnućanka” group's work and from their first public performance until today their leader has been Aleksandar – Leso Đorđević. The group continued in this form until 1970. Since then a women's group has existed alongside the men's.

Members of the female group from 1970: Milenija Živković (b. 1928), Vera Antonijević (1933) b. in Ljuljaci near Vračevšnica, Srbijanka Ognjanović (1933), b. Bojović in Lower Vrbava, Miljana Marković (1935–1996), b. Krušković in Upper Crnuća, Gordana Lazić, b. Bojović in Lower Vrbava, Zora Janković (1939), b. Maksimović in Lower Crnuća.

New members of the group from 1972 (alongside old members): Velimir M. Marković (b. 1930), Slaviša A. Marković (b. 1954), Miloljub V. Živković (b. 1939), Mileta D. Steković (b. 1959), Milovan – Mića D. Matić (b. 1945), Milisav M. Đorđević (b. 1941), Milijan S. Sarić (b. 1948), Danica Đorđević (1932–2003), b. Vidojević in Svračkovci, Olga Krasojević (1938), b. Krušković in Upper Crnuća, Olga Erić (1935), b. Pavlović in Vrbava, Rosa Kostić (1941), b. Stefanović in Svračkovci, Stevka Živković (b. 1940), Momir Popović (b. 1920), short pipe player (data from R. Petrović's notebook).

Састав групе из 1976. год.:
А. Ђорђевић, М. Матић, М. Сарић, В. Марковић,
Миленко Живковић, М. Огњановић, Д. Огњановић,
Милован Живковић, М. Стековић, З. Јанковић,
М. Шарчевић, М. Марковић, О. Красојевић,
С. Огњановић, Д. Ђорђевић и Г. Лазих

Composition of the 1976 group:
A. Đorđević, M. Matić, M. Sarić, V. Marković,
Milenko Živković, M. Ognjanović, D. Ognjanović,
Milovan Živković, M. Steković, Z. Janković,
M. Šarčević, M. Marković, O. Krasojević,
S. Ognjanović, D. Đorđević and G. Lazić

Данашњи састав групе:
 Олга Ерић, Миленко Живковић, Вера Смрекић,
 Милован Матић, Зора Јанковић, Мирослав Огњановић,
 Србијанка Огњановић, Милољуб Живковић,
 Вера Антонијевић, Драгољуб – Драго Огњановић,
 Олга Кресојевић, Милован Живковић,
 Миленија Живковић, Славиша Марковић,
 Роксанда Костић, Александар – Лесо Ђорђевић,
 Стевка Живковић, Велимир Марковић и Гордана Лазич

“Crničanka” group today – complete troupe:
 Olga Erić, Milenko Živković, Vera Smrekić,
 Milovan Matić, Zora Janković, Miroslav Ognjanović,
 Srbijanka Ognjanović, Miloljub Živković,
 Vera Antonijević, Dragoljub – Drago Ognjanović,
 Olga Krasojević, Milovan Živković,
 Milenija Živković, Slaviša Marković,
 Roksanda Kostić, Aleksandar – Leso Đorđević,
 Stevka Živković, Velimir Marković and Gordana Lazić

ПРИЗНАЊА И НАГРАДЕ

Највиша међународна и општинска признања:

ЕВРОПСКА НАГРАДА ЗА НАРОДНУ УМЕТНОСТ на предлог Међународне европске комисије, Хамбург, Немачка. Предата им је у Црнући, 11. 9. 1976.

СРЕБРНА ПЛАКЕТА поводом општинског празника Горњег Милановца, 28. 9. 1990.

ЗЛАТНА ПЛАКЕТА „ТАКОВСКИ УСТАНАК“, највише општинско признање Скупштине општине Горњи Милановац, поводом општинског празника, 23. 4. 1996.

Признања за учешће на међународним фестивалима:

БЛАГОДАРНА за учешће на *Седмом балканском фестивалу народних песама и игара* у Охриду, 4. 7. 1974.

ПОВЕЉА за учешће на *Интернационалном фестивалу фолклора*, Загреб 1976.

СРЕБРНА ПЛАКЕТА за учешће на 22. фестивалу изворног стваралаштва, Долнени – Прилеп (Македонија), април 1996.

Награде и признања за учешће на домаћим фестивалима и саборима:

НАГРАДА (писаћа машина) за учешће на *Југословенским сусретима аматера „Абрашевић“*, Ваљево 1985.

ЗАХВАЛНИЦЕ и ДИПЛОМЕ Савеза аматера Србије за учешће на *Сабору народног стваралаштва Србије* у Тополи 1985, 1992. и 1995.

ЗАХВАЛНИЦА на такмичењу *Прва фрула Србије*, Вишевац, Рача, 4. 7. 1988.

ДИПЛОМА за учешће на *Сусретима песника Шумадије „Рудничка врела“*, Горњи Милановац, 13. 5. 1989.

ДИПЛОМА за учешће на „Сопиџничким изворима“, Пријепоље 1990.

ДИПЛОМЕ СО Нови Београд, АКУД „Србија ИМТ“, за учешће на Сабору традиције и културе Срба, Нови Београд, јун 1994. и 22. 6. 1996.

ДИПЛОМА за учешће на Сабору народног стваралаштва „Падешки кладенац“, Падеж, општина Крушевац, 9. 9. 1995.

ЗАХВАЛНИЦА КУД „Рудник“, за учешће на манифестацији народног стваралаштва „Видовдански усџанак“, Рудник, 28. 6. 1996.

Посебно признање:

ПРОГЛАШЕЊЕ за утемељивача храма Светог Саве на Врачару, 9. 2. 1988.

11. септембар 1976. године, Црнућа: др Лора Тейфер, кћерка др Алфреда Тейфера, оснивача Фонда за неговоње народне уметности са седиштем у Хамбургу, уручује вођи „Црнућанке“, Александру – Лесу Ђорђевићу, Европску награду за народну уметност

Crnuća on 11th September 1976: Dr. Lora Töpfer, daughter of Dr. Alfred Töpfer, founder of the fund for the preservation of folk art, based in Hamburg, awarding European Prize for Folk Art to the leader of “Crnućanka” group Aleksandar – Leso Đorđević

LIST OF RECOGNITIONS GIVEN TO THE “CRNUĆANKA” GROUP

Highest international and municipal recognition:

EUROPEAN PRIZE FOR FOLK ART – by recommendation of the International European Commission, Hamburg, Germany. Presented to them in Crnuća on 11. 9. 1976.

SILVER MEDAL on the occasion of a municipal holiday in Gornji Milanovac on 28. 9. 1990.

TAKOVO UPRISING GOLD MEDAL – highest municipal recognition of the Gornji Milanovac municipal council on the occasion of a public holiday on 23. 4. 1996.

Recognition for participation in international festivals:

GRATITUDE for participation in the *Seventh Balkan Festival of Folk songs and Dances* in Ohrid (Macedonia), 4. 7. 1974.

CHARTER for participation in the *International festival of folk dancing and music* in Zagreb (Croatia) 1976.

GOLD MEDAL for participating in the 22nd festival of original creativity, Dolneni – Prilep (Macedonia) in April 1996.

Prizes and recognition for participation in local festivals and assemblies:

PRIZE (typewriter) for taking part in the “*Abrašević*” Yugoslav meeting of amateurs, Valjevo 1985.

GRATITUDES and DIPLOMAS of Amateur Association of Serbia for participation on *Assembly of Folk Creativity of Serbia* in Topola, 1985, 1992 and 1995.

LETTER OF GRATITUDE in the *First Flute of Serbia* competition, Viševac, Rača, 4. 7. 1988.

DIPLOMA for participation in the "Rudnik Springs" meetings of Šumadian writers, Gornji Milanovac, 13. 5. 1989.

DIPLOMA for participating in "Springs of Sopotnica" manifestation, Prijepolje 1990.

DIPLOMAS SO New Belgrade, AKUD "Serbia IMT", for taking part in the *Assembly of Serbian tradition and culture*, New Belgrade, June 1994 and 22. 6. 1996.

DIPLOMA for participation in the "Padeški kladenac" manifestation, *Assembly of Folk Creativity*, Padež, Kruševac municipality, 9. 9. 1995.

GRATITUDE KUD "Rudnik", for participation in the "Vidovdan Uprising" display of folk creativity, Rudnik, 28. 6. 1996.

Special Recognition:

ELECTED for foundation stone commemoration in Saint Sava's Church in Vračar, 9. 2. 1988.

Медаља и плакета Европске награде
за народну уметност

European prize for folk art
medal and medallion

Заједничка фотографија приликом доделе Европске
награде за народну уметност у Црнући, 1976.
Гости: Радмила Петровић, Роберт Вилдхабер,
Змага Кумер, Лора Тейфер, Јасна Бјеладиновић,
Десанка Ђорђевић и Драгослав Антонијевић
са члановима групе

Group photograph at the presentation of the European
Prize for Folk Art in Crnuća in 1976.
Guests: Radmila Petrović, Robert Wildhaber,
Zmaga Kumer, Lora Töpfer, Jasna Bjeladinović,
Desanka Đorđević and Dragoslav Antonijević
with members of the group

Приликом доделе Европске награде за народну уметност

Receiving the European Prize for Folk Art

*Данашњи састав мушке групе:
С. Марковић, Милољуб Живковић, А. Ђорђевић,
Миленко Живковић, М. Огњановић, Д. Огњановић,
Милован Живковић, М. Матић и В. Марковић*

*Men's group members today:
S. Marković, Miloljub Živković, A. Đorđević,
Milenko Živković, M. Ognjanović, D. Ognjanović,
Milovan Živković, M. Matić and V. Marković*

Данашњи састав женске групе:
Вера Смрекић, Зора Јанковић, Вера Анђонијевић,
Олга Красојевић, Роса Костић, Србијанка Огњановић,
Олга Ерић, Миленија Живковић, Стевка Живковић и
Гордана Лазућ

Women's group members today:
Vera Smrekić, Zora Janković, Vera Antonijević,
Olga Krasojević, Rosa Kostić, Srbijanka Ognjanović,
Olga Erić, Milenija Živković, Stevka Živković and
Gordana Lazić

НОТНИ ЗАПИСИ, ТЕКСТОВИ ПЕСАМА И КОМЕНТАРИ

TRANSCRIPTIONS, SONG TEXTS AND COMMENTARY

ПЕВАЊЕ И СВИРАЊЕ УЗ ПОСЛОВЕ

По њуџу

1. Чарна горо, пуна ли си 'лада – рабаџински глас – 1'00"
2. Рабаџинска свирка – двојнице – 0'44"

SINGING AND PLAYING AT WORK

On the road

1. Magic mountain, you are full of cold – “*rabadžinski glas*” (mode) – 1'00"
2. *Rabadžinski* playing – double pipe – 0'44"

Чарна горо, пуна ли си 'лада – Magic Mountain, you are full of cold

Tempo rubato ♩ = cca 92

Чар - на њо - ро(ј), чар -
 на (и) њо - ро(и) њу - на ли
 си 'ла - га -а(ј), ху. O.F.

Чарна горо, пуна ли си 'лада,
 срце моје још пуније јада!

Magic Mountain, you are full of cold,
 My heart is still fuller of sorrow!

Рабаџински ѓлас, пева Милош Ерић
 (снимљено 1959).

Rabadžinski melodic mode ("glas"), sung
 by Miloš Erić (recorded in 1959).

Ова песма илуструје архаичан начин со-
 листичког путничког певања. Данас се веома
 ретко, а у рудничком крају сасвим изузетно,
 може наићи на певаче који га познају и негу-
 ју. Ове мелодије, које се у народу називају
 рабаџинским ѓласом, богато су украшене фи-
 ним орнаментисањем са „потресањем“ гласа,
 које се сматра веома старим.

This song illustrates the archaic style of
 solo travel singing. These days one can only meet
 singers who know and cherish it very rarely, and
 in the Rudnik area only exceptionally. These
 melodies which the locals call in *rabadžinski*
 "glas" are richly and finely ornamented with a
 "trembling" voice, which is considered very old.

Рабаџинска свирка – *Rabadžinski playing*

На двојницама свира Милован – Мића Матић (1996; нотни запис направљен према снимку из 1976).

Током дугих путовања, трговци, *рабаџије* или *кириџије*, али и сељаци, при уобичајеном послу превозења дрва из шуме, поред тога што су радо певали да би прекинули време и разонодили се, често би и свирали дуге импровизације на двојницама или на свирали. Те импровизације називали су *рабаџинском* или *пуџничком свирком*, или, једноставније, *по пуџнички*, *по пуџу*, *успуџ* или *за воловима*. Понекад су се свирачи и такмичили између себе у томе ко може да изнесе дужу фразу на један једини дах.

Played by Milovan – Mića Matic on a double pipe (1996; music manuscript made according to the recording in 1976).

In the course of their long journeys, tradesmen, *rabadžije* or *kiridžije* (coachmen), but also peasants while doing their usual work transporting wood from the forest, readily sang to be able to shorten the time pleasurably and would frequently play long improvisations on *double pipe* or on *pipe*. These improvisations were called *rabadžinski* or *travel playing*, or, more simply, *by travel*, *on the road*, *along the way*, or *behind the oxen*. Sometimes the musicians competed amongst themselves to see who could play the longest phrase with only one breath.

На жетви

3. Постаџија, сјајно огледало – *дугачки жетелачки џлас* – 1'38"

4. 'Ајд', по'итајте, жетеоци – *крајки жетелачки џлас* – 0'42"

5. Широко је лишће ор'ово – „на бас“ – 4'40"

At harvest

3. *Postadžia*, brilliant mirror – *long, reaping "glas"* – 1'38"

4. C'mon, hurry reapers – *short, reaping "glas"* – 0'42"

5. Wide are the leaves of the walnut tree – *"to bass"* – 4'40"

Постацијо, сјајно огледало – *Postadžija*, brilliant mirror

$\text{♩} = \text{сса } 74$

По - сја - ја - цу - ја - сјај - но

о - (j)о - ле - га - ло,

о - ло.

O.F.

Постацијо, сјајно огледало,
окрени се да се огледнемо!

Postadžija, brilliant mirror
Turn around so that we can see ourselves!

Дугачки жешелачки глас, певају Олга
Красојевић, Србијанка Огњановић и Гордана
Лазич (1996).

Long, rearing melodic mode, sung by
Olga Krasojević, Srbijanka Ognjanović and
Gordana Lazić (1996).

Постажија је народни назив за особу која се у току жетве креће испред свих осталих жетелаца у пољу и просеца им пут. Песма се пева на дуљачки жетелачки глас и певачице наизменично узимају дах да би се отегнути тонови одржали што дуже.

“Postadžija” is the folk name for the person who moved in front of all the other reapers in the field during the harvest and cut the way for them. The song is sung in a long, reaping “glas” and the singers take breaths in turn in order to maintain the long notes as long as possible.

'Ајд', по'итајте, жетеоци - С'мон, hurry reapers

Tempo rubato ♩ = cca 60 ♩ = cca 75

'Ајд', по'итајте, жетеоци - С'мон, hurry reapers

Tempo giusto ♩ = 120

ио - ве - за - ће нас, ио - ве - за - ће нас. И!

е, при - сти - го - ше ве - зи - о - ци,

О.Ф.

'Ајд', по'итајте, жетеоци
пристигоше везиоци, повезаће нас! И!

C'mon, hurry reapers
The sheavers have caught up and will tie us
up! Eee!

Крајњи жетелачки глас, певају исте
певачице (1996).

Short, reaping melodic mode, sung by the
same singers (1996).

Ова песма се својим шаљивим садржајем односи на тренутак у току жетве када везиоци, који се крећу за жетеоцима и везују пожњевено жито, пристижу сасвим близу. Крајњи жетелачки глас, у односу на дуљачки, има више ритмички живље отпеваних делова.

This song with its humorous content relates to the moment during reaping when the carriers, who moved behind the reapers and tied the sheaves, came very near. The *short, reaping "glas"* compared with the *long* has more lively, rhythmical sung parts.

5

Широко је лишће ор'ово – Wide are the leaves of the walnut tree

Tempo rubato ♩ = 100 ♩ = cca 60

Музички запис са два система. Први систем садржи две стазе: горња за вокал и доња за бас. Темпо је означено као 'Tempo rubato' са брзином ♩ = 100, док је за доњу стазу наведено ♩ = cca 60. Вокални део је садржан у горњој стази са српским текстом: 'Ши - ро - ко је ли - шће о - р'о - во, о - р'о - во,'. Доња стаза садржи басову линију са бројем (8) у заградама испод. Други систем такође има две стазе. Темпо је означено као ♩ = 81, а за доњу стазу ♩ = 57,5 са тројним ритмом (3). Вокални део је садржан у горњој стази са српским текстом: 'ши - ро - ко је ли - шће о - р'о - во.'. Доња стаза садржи басову линију са бројем (8) у заградама испод. Крајњи део другог система је означен као 'O.F.' и садржи басову линију са бројем (8) у заградама испод.

Ши - ро - ко је ли - шће о - р'о - во, о - р'о - во,

ши - ро - ко је ли - шће о - р'о - во.

Широко је лишће ор'ово,
ту је мајкин Јово болов'о.
Често њему мајка долази,
у марами грожђе доноси.
„Можеш ли ми, сине, преболет?“
„Не могу ти, мајко, преболет',
већ ти морам млађан умријет'.“

Wide are the leaves of the walnut tree
There, mother's Jovo was ill.
His mother often came
Bringing grapes in a headscarf.
“Can you recover for me, my son?”
“I cannot recover for you, mother,
But I must die young.”

„На бас“, пева женска група, води Олга (1996; нотни запис направљен према снимку из 1982).

“To bass”, sung by the women's group led by Olga (1996; notes transcribed according to the recording in 1982).

Ова песма, према казивању чланова групе, обично је певана у време кад су се сељани враћали са пољских радова (а могла се чути и док су сакупљали шљиве). Овај пример у себи обједињује одлике новијег и старијег певања.

According to members of the group, this song is usually sung at the time when the villagers return from their work in the field (but can also be heard while they pick plums). This example combines the characteristics of both older and newer singing.

Уз кошење

6. Ој, Иване, не коси ливаде – „на бас“ – 0'48"

While reaping

6. Oh, Ivan, don't cut the meadow – "to bass" – 0'48"

Ој, Иване, не коси ливаде – Oh, Ivan, don't cut the meadow

$\text{♩} = \text{cca } 60$
 Ој, И - ва - не, не ко - си ли - ва - де, ој, И - ва -

$\text{♩} = 67,5$ $\text{♩} = 46$ O.F.

не, не ко - си ли - ва - де.

Ој, Иване, не коси ливаде,
не савијај косе у откосе!

Oh, Ivan, don't cut the meadow,
Don't bend the scythes in the swathes!

„На бас“, пева мушка група, води Драго (1982).

“To bass”, sung by the men's group, led by Drago (1982).

Кошење је, по традицији, искључиво мушки посао, тако да и песме које га прате треба очекивати само у мушком извођењу. Ово је један од примера косачких песама које се певају „на бас“.

Mowing was traditionally exclusively men's work so that one expects that the songs which accompany it should only be performed by men. This is one of the examples of grass cutting songs which is sung “to bass”.

Уз комишање

7. Каравиље, кара ли те мајка? - 1'50"
8. Очи моје граорасте боје - „на бас“ - 2'00"

While husking

7. Karavilje, does mother scold you? - 1'50"
8. My speckled grey eyes - "to bass" - 2'00"

Каравиље, кара ли те мајка? – Karavilje, does mother scold you?

The musical score is written in two systems. The first system has a tempo marking of ♩ = csa 70. The melody is in a minor key (three flats) and 2/4 time. The lyrics are: "Ка-ра-ви-ље, ла-ле(ј), ка-ра-ви-ље, ла-ле мој,". The second system has two tempo markings: ♩ = csa 86 and ♩ = csa 82. The lyrics are: "ка-ра ли ше мај-ка, хој, ла-ле мој?". The score ends with a double bar line and the marking "O.F." followed by fingerings: I, II, III, IV, V.

„Каравиље, кара ли те мајка?“
 „Нит’ ме кара, нит’ ме оговара,
 већ ме шаље на Дунав на воду,
 а ја не знам откле Дунав тече.“
 „Дунав тече откле и Морава.“

“Karavilje, does mother scold you?”
 “She neither scolds me nor slanders me,
 But sends me to the Danube water,
 And I don’t know where the Danube flows from.”
 “The Danube flows from where the Morava comes.”

Певају Олга, Србијанка и Гордана (1996).

Sung by Olga, Srbijanka and Gordana (1996).

Ова песма је забележена по сећању Александра – Леса Ђорђевића. Припада старијем музичком слоју и пева се *осечитије*, што значи – ритмички живље, са благим убрзавањима.

This song was noted down from memory by Aleksandar – Leso Đorđević. It belongs to the older musical style and is sung *osečitiје* which means with a lively rhythm and gentle acceleration.

Очи моје граорасте боје – My speckled grey eyes

♩ = 60

О - чи мо - је іра - о - ра - сїе бо - је, о - чи мо - је,

♩ = 54,5

іра - о - ра - сїе бо - је.

O.F.

The musical score is written on two systems of staves. The first system has a tempo marking of ♩ = 60 and includes a triplet of eighth notes. The second system has a tempo marking of ♩ = 54,5 and also includes a triplet. The lyrics are written below the notes. The piece ends with a double bar line and the initials 'O.F.' above the staff.

Очи моје граорасте боје,
пита миле да буду његове.
Кад бих милу своје очи дала,
чиме би' га сутра погледала?

My speckled grey eyes
A dear one asked to be his.
If I gave my eyes to a dear one,
How would I look at him tomorrow?

„На бас“, пева мешовита група, води
Олга (1979).

“To bass”, sung by a mixed group, led by
Olga (1979).

Мелодија ове песме један је од најпо-
знатијих и најчешће певаних мелодијских
образаца (арија) новијих сеоских песама у
Србији.

The melody of this song is one of the best
known and most frequently sung melodic pat-
terns (an aria) of the newer village songs in
Serbia.

Кад се пече ракија

9. У подруму глас се чује – казанциска пјесма – 0'42"

10. Огријаше дани врући – „зумба“ – 2'35"

While distilling rakija (plum brandy)

9. A voice is heard in the cellar – “rakija” distillers’ song – 0'42"

10. The hot days warmed – “zumba” – 2'35"

У подруму глас се чује – A voice is heard in the cellar

$\text{♩} = 200$

у по - дру - му глас се чу - је, пра - зно бу - ре од - је - ку - је,
у по - дру - му глас се чу - је, пра - зно бу - ре од - је - ку - је.

O.F.

У подруму глас се чује,
празно буре одјекује;
нема вина ни ракије,
пуна књига вересије.

A voice is heard in the cellar,
The empty barrel's echo;
There isn't wine or brandy,
The loan book is full.

Казанциска њесма. Пева Александар – Лесо Ђорђевић (1996).

Ову песму певају искључиво мушкарци. Може се чути у солистичком, или у групном извођењу.

Rakija distillers' song. Sung by Aleksandar – Leso Đorđević (1996).

This song is sung exclusively by men. It can be heard as a solo or performed by a group.

Огријаше дани врући - The hot days warmed

♩ = cca 74

О-гри-ја-ше да-ни вру-ћи кад са веж-бе по-ђо' ку-ћи да ја ви-дим мо-је жен-че

Зум-бе, зум-бе, зум-бе, зум-бе, зум-бе, зум-бе, зум-бе, зум-бе

И-ју! мо-је жен-че, ле-по Лен-че, кад сам бли-зу ку-ће сѝи-ѝо и-за сла-ме

зум-бе, зум-бе, зум-бе, зум-бе, зум-бе, зум-бе, зум-бе, зум-бе

(Последњи стих)

(ау) ши ши ши ши ша! јед-ној да', ѝа уз дуж, ѝа низ дуж, да зна же-на шиѝа је муж!

зум-бе, зум, зум-бе, зум, зум-бе, зу, зум-бе, зум-бе, шиѝа је муж!

Огријаше дани врући
 кад из ропства/са вежбе пођо' кући
 да ја видим моје женче,
 моје женче, лепо Ленче.
 Ка' сам близу куће стиг'о,
 иза сламе једног диг',
 кад погледа' у орманче,
 стоји једно сос тигањче,
 сос тигањче, црна Лено,
 стоји пиле испечен',
 кад ја радим зиму, лето,
 а пилиће једе псег'!
 Аој, Лено, твог ти свеца,
 откуд' теби тол'ка дец'?
 Једно баш к'о прави ћоса,
 друго нема пола нос',
 треће јесте крива пета,
 баш на нашег личи кмета,
 а четврто - као слика,
 баш на нашег пре'седник'!
 Са' ћу жену одјурити,
 па ћу живот променит'.
 Прођо' село, разби' чело,
 прођо' друго, разби' уво,
 прођо' треће, разби' плеће,
 у четвртом нађо' срећ',
 ожени' се, окова' се,
 нађо' жену гиздаву,
 ни' ће лети на жетву,
 ни' ће зими на воду,
 но ми вели: „Чујеш ме,
 чујеш ли ме, човече!

The hot days warmed
 when I headed home from slavery
 to see my wife,
 my wife, lovely Lenče.
 When I arrived close to home,
 I lifted one from behind the straw,
 when I looked in the cupboard,
 there stood one with a frying pan,
 with a frying pan, you black Lena,
 there stood a roast chicken,
 when I work winter, summer,
 a dog eats the chickens!
 Ah, Lena, in the name of your saint,
 where have all your children come from?
 One is like a real beardless man,
 the second hasn't got half his nose,
 the third is a crooked heel,
 and looks like a village squire,
 the fourth like a picture
 of our president!
 Now I'm going to chase away my wife,
 and I'm going to change my life.
 Passed the village, cracked my head,
 passed the second, smashed an ear,
 passed the third, broke a shoulder,
 in the fourth found some luck,
 got married, got shackled,
 found a gaudy wife,
 she won't go to the harvest in summer,
 nor will she go for water in winter,
 but will shout to me: "D'you hear me,
 d'you hear me, man!

Купи мени ципеле
и свилене хаљине!“
А ја узе’ сапартаљ
и дрљачу и ватраљ,
па ја пођо’ на пазар
да ја продам за динар,
купи’ жени ципеле
и свилене хаљине.
Сретио ме богаташ,
пита: „Куда, сирома?“
„А ја пођо’ на пазар,
купи’ жени ципеле
и свилене хаљине,
врат’ се кући сирома’.“
„Па ти узми сикирицу,
па отиди у шумиц’,
па о’сеци дреновицу,
нити танку, ни дебел’,
већ по бољу опомену,
па уз дуж, па низ дуж,
да зна жена шта је муж!“

„Зумба“, пева мушка група, води Драго (1996).

Шаљива песма. Изводи се код казана са ракијом, али и кад су „бекрински дани“, на бабинама или на мобама. Њен народни назив – „зумба“ – одређује њену припадност специфичној групи песама. Пратећа група певача изговара само ономаатопејске слоге, што упућује на подражавање инструменталне пратње. За то време, поједини певачи понекад имитирају и гласове животиња.

Buy me shoes
and silk dresses!”
And I took my hoe
and rake and shovel,
and I went to the market
to sell them for a dinar,
I bought my wife some shoes
and silk dresses.
A rich man met me,
and asked me: “Where are you going, poor man?”
“Well, I went to the market
bought shoes for the wife
and silk dresses,
came home a poor man.”
“Well you take an axe
go off to the woods,
chop down a tree,
neither thin nor fat
but with a better warning,
then up the length, down the length,
so that the wife will know what a husband is!”

“Zumba”, sung by the men’s group, led by Drago (1996).

A humorous song. Sung while distilling *ra-kija* (plum brandy), but also on carousing days, at celebrations or in work groups. Its folk name “zumba” determines that it belongs to a specific group of songs. The group accompanying the lead singer only pronounce onomatopoeic syllables which indicate an imitation of instrumental accompaniment. Individual singers sometimes immitate animal voices.

Чобанско њевање и свирање

11. Миливоје, боре – чобанска бројаница – 0'24"
12. Ој, Лазаре, на води возаре – „на бас“ – 2'08"
13. Гором пева чобан Радивоје – „на бас“ – 2'52"
14. Чобанска попевка – двојнице – 0'47"

Shepherd songs and instrumental music

11. Milivoje, my pine – *shepherd rosary* – 0'24"
12. Lazar, row on the water – “to bass” – 2'08"
13. Shepherd Radivoje sings on the mountain – “to bass” – 2'52"
14. Shepherd song – *double pipe* – 0'47"

Миливоје, боре – Milivoje, my pine

Tempo giusto ♩ = cca 74

Ми-ли-во-је бо-ре, по-ве-ди ме го-ре на цми-ље-во
 по-ље, да ја ви-дим го-ре мом-ке и де-вој-ке
 за кої цми-ље бе-ру, за кої вен-це плe-шу.

Миливоје, боре,
 поведи ме горе
 на цмиљево поље
 да ја видим горе
 момке и девојке
 како цмиље беру,
 за ког венце плету.

Чобанска бројаница, пева Александар –
 Лесо Ђорђевић (1996).

Како нам је саопштио вођа групе „Цр-
 нућанка“, ову песму је запамтио по певању
 своје бабе, а у прошлости су је обично певале
 по три жене. Припада старијем музичком
 слоју. Њен назив *бројаница* потиче отуда што
 се у њој ритмички живо отпевани стихови
 нижу један за другим, или, како се у народу
 каже, у њој се *броји* или *набраја*.

Milivoje, my pine,
 take me up
 to the field of everlasting flowers
 so that I can see above
 young men and maidens
 how they pick the flowers
 and for whom they plait them into garlands.

Shepherd rosary, sung by Aleksandar –
 Leso Đorđević (1996).

The leader of the “Crnućanka” group who
 communicated this song to us remembered it
 from his grandmother’s singing, although in the
 past it was usually sung by three women. It
 belongs to the older musical style. Its name, *ro-
 sary*, stems from the lively sung rhythmic verses
 which are strung one to another, or, as the locals
 say: in it you *count* or *count up*.

Ој, Лазаре, на води возаре - Lazar, row on the water

Tempo rubato ♩ = 75

Ој, Ла - за - ре, ој, Ла - за - ре,

на во - ди во - за - ре,

R1 Tempo giusto ♩ = 48

Под го - ром, под зе - ле - ном, под је - лом, под ја - се - ном,

с ја - се - на на ја - сен во - да ко - ња - ла

мом - ци - ма за ка - ње(j), де - вој - ка - ма за зу - ло - ве,

а же - на - ма је - зик за зу - бе.

R2

Вој - ку - ње, вој - ку - њи - ње, су - ве ди - ње, шој др - во,

шо је др - во вр - сно - ло - во, под њим ви - ле ви - но њи - ле,

♦ Варијанта краја: О.Ф.

је - гна дру - гој на - здра - ви - ле, ој! ви - ле њор - ки - ње.

Ој, Лазаре, на води возаре, *Рефрен 1.*
превези ме тамо и овамо, *Рефрен 2.*
тамо ми је село омилено, *Рефрен 1.*
и у селу моја мила драга. *Рефрен 2.*

Рефрен 1:

Под гором, под зеленом,
под јелом, под јасеном,
с јасена на јасен
вода капала,
момцима за капе(ј),
девојкама за зулове,
а женама језик за зубе!

Рефрен 2:

Вој купе, вој купиње, суве диње,
тој дрво, то је дрво врстолово,
под њим виле вино пиле,
једна другој наздравиле,
виле горкиње.

„На бас“, пева мушка група, води Драго (1982; запис друге варијанте завршетка песме направљен је према снимку из 1976).

Према казивањима, ова песма је настала као израз молбе скелецији да превезе момка вољеној девојци, на другу страну реке, а да при томе тајна о њиховом састанку мора остати сачувана, нарочито од женских говоркања, што се напомиње у рефрену. У музичком погледу је занимљива по специфичном контрасту: за сваким лаганим главним

Oh, Lazar, row on the water, *Refrain 1.*
transport me here and there, *Refrain 2.*
there is my favourite village, *Refrain 1.*
and in the village, my darling sweetheart. *Refrain 2.*

Refrain 1:

Under the mountain, under the green,
under the fir tree, under the ash,
from ash to ash,
water dripped,
into the young mens' caps,
into the young girls' ringlets,
and to the women to shut their mouths!

Refrain 2:

Here're berries, here're blackberries, dried melons,
that tree, its a kind of tree,
under it the fairies drank wine,
they drank to each others health,
those mountain fairies.

“To bass”, sung by the men's group, led by Drago (1982; the transcription of the second variant of the last verse was made according to the recording from 1976).

According to tradition, this song came into existence as an expression of a request to a ferryman to transport a young man to his willing girlfriend on the other bank of the river, but the meeting had to be kept secret, especially from women's gossip, as is mentioned in the refrain. From a musical point of view it is interesting for

стихом следи ритмички живљи припев другачије текстуалне садржине. Штавише, овде постоје чак два различита припева који се певају наизменично.

its specific contrast: for each slow main verse there follows a lively, rhythmic refrain of contrasting textual material. Here, two different refrains exist which are sung in turn.

Велимир Марковић, Зора Јанковић и Драго Огњановић поред стада оваца

Velimir Marković, Zora Janković and Drago Ognjanović by a flock of sheep

Гором пева чобан Радивоје – Shepherd Radivoje sings on the mountain

♩ = 60

Го - ром ње - ва чо - бан Ра - ди - во - је, њо - ром ње - ва

чо - бан Ра - ди - во - је, њо - ром ње - ва.

O.F.

Гором пева чобан Радивоје,
гором пева, гора одпевава:
„Јеси л’ жењен, чобан Радивоје?“
„Нисам жењен, ал’ имам девојку,
лепу Анку, из горе чобанку.“

„На бас“, пева мушка група, води Драго (1982).

Овај пример је један из читавог низа чобанских песама које су познате у рудничком крају, а у којима се опева разговор чобанина (или, у неким варијантама, хајдука) и шуме кроз коју пролази.

Shepherd Radivoje sings on the mountain,
he sings on the mountain, the mountain replies:
“Are you married, shepherd Radivoje?”
“I’m not married, but I have a girl,
lovely Anka, a shepherdess from the mountain.”

“To bass”, sung by the men’s group, led by Drago (1982).

This example is one of a whole line of shepherd songs which are known in the Rudnik area, in which a conversation between a shepherd (or, in some variations an outlaw) and the woods through which he is passing is sung.

Чобанска попевка – Shepherd song

♩ = сса 80 ♩ = 108

♩ = 106 ♩ = 120

O.F.

На двојницама свира Милован – Мића Матић (1996; запис направљен према снимку из 1976).

Своје свирале чобани су најчешће сами израђивали, а својом свирком чобанин је оглашавао где се налази. Често се догађало и да су девојке и момци песмом, односно свирком

Milovan – Mića Matić plays on double pipe (1996; musical notation made from the 1976 recording).

Shepherds frequently made their own flutes, and a shepherd would play his instrument to show where he was. It often happened that girls and young men would talk to each other through song,

разговарали: девојке би запевале неку песму, а момци би им одговарали свирком на двојницама. Наш пример је, у ствари, парафраза мелодије женских чобанских песама какве су певане у читавом рудничком крају, па и у околним областима.

or rather by flute: the girls would sing a song and the young men would reply by playing on a double pipe. Our example is in fact a paraphrase of shepherdesses' melodies as they are sung throughout the Rudnik area, and in the surrounding region.

На прелу или седељци

15. Пала тама, увенула трава – „на глас“ – 0'54"
16. Дајте нам, дајте – *нашпевање* – 1'20"
17. Вишњичица род родила – 0'44"
18. Ој, девојко, лијеп разговоре – 0'56"
19. Расла трава ситница – 0'48"
20. Ој, девојко, душо моја – „на бас“ – 1'20"
21. Зарекло се момче и девојче – „на бас“ – 1'14"
22. Наша снаша љуштила кромпире – „на бас“ – 1'28"
23. Кад потерам брда низ говеда – *наојачка песма* – 1'34"
24. Платно ткала Невена девојка – „на бас“ – 2'40"
25. (Ој, Миљано, миле моје) Лепо ли је под ноћ погледати – „на глас“ – 2'58"

While weaving and at parties

15. Darkness has fallen, the grass has withered – “to voice” – 0'54"
16. Give to us, give – *outsinging* – 1'20"
17. The cherry tree has borne fruit – 0'44"
18. Oh, girl, sweet talker – 0'56"
19. The grass has grown tiny – 0'48"
20. Oh, my girl, my darling – “to bass” – 1'20"
21. A young man and a girl gave their word – “to bass” – 1'14"
22. Our young daughter-in-law peeled potatoes – “to bass” – 1'28"
23. When I drive the hill down the cattle – *back to front song* – 1'34"
24. Nevena the girl wove linen – “to bass” – 2'40"
25. (Oh, Miljana, my darling) It's lovely to gaze at night – “to voice” – 2'58"

Пала тама, увенула трава - Darkness has fallen, the grass has withered

Tempo rubato ♩ = cca 86

Oj, у - ве - ну - ла (j) њра -

♩ = cca 95

а а а о, И! Oj, 'ge cu,

ма - ла, за - но(j) - ћи - ла (j) са - и!

о - j! а - оj! е И! ко е! O.F.

„Пала тама, увенула трава,
где си, мала, заноћила сама?“
„Код оваца више Мораваца.“

“Darkness has fallen, the grass has withered,
Where did you spend the night alone, little one?”
“With the sheep up above Moravci.”

„На глас“, певају Обрен – Бато, Нешо и
Чедо Ерић (1959).

“*To voice*”, sung by Obren – Bato, Nešo
and Čedo Erić (1959).

Овај снимак спада у ретке примере
мушког певања „на глас“ у рудничком крају.

This recording belongs to the rare exam-
ples of male “*to voice*” singing in the Rudnik
area.

Чланови „Црнућанке“ на падинама Рудника

Members of “*Crnućanka*” on the Rudnik mountain slopes

Олга Ерић са бардаком и ѓредивом

Olga Erić with a brandy flask and yarn

Дајте нам, дајте - Give to us, give

Мушка група

♩ = 80

Мушка група

♩ = 80

Дај - ѓе нам, дај - ѓе, ко - ја ће - ѓе, дај - ѓе,

дај - ѓе нам, дај - ѓе, ко - ја ће - ѓе, дај - ѓе!

O.F.

Женска група

Женска група

Да - мо вам, да - мо, Је - ле - ну вам да - мо,

да - мо вам, да - мо, Је - ле - ну вам да - мо!

O.F.

Мушка *џруја*: – Дајте нам, дајте,
кога ћете, дајте!

Женска *џруја*: – Дамо вам, дамо,
Јелену вам дамо!

Мушка *џруја*: – У шећер је лијемо,
са водом је пијемо!

Женска *џруја*: – Дајте нам, дајте,
кога ћете, дајте!

Мушка *џруја*: – Дамо вам, дамо,
Милована знамо!

Женска *џруја*: – У дулек га лијемо,
о брдо га бијемо!

Најпјевање, певају наизменично мушка и женска група, воде Драго и Олга (1996).

Старински пример традиционалног *најпјевања*. Момци и девојке помињу имена присутних и међусобно се задиркују. У мушком певању примећује се утицај новијег музичког слоја.

“Give to us, give,
whom you’re going to, give!”
“We’re giving you, we’re giving,
We give you Jelena!”

“We coat her in sugar,
with water we drink her!”

“Give to us, give,
whom you’re going to, give!”

“We’re giving you, we’re giving,
Milovan we know!”

“We’re stuffing him in a marrow
and beating him against the hill!”

Outsinging, sung by alternative men’s and women’s groups, led by Drago and Olga (1996).

An old example of traditional *outsinging*. The young men and girls mention the names of those present and tease each other. In the men’s singing we notice the influence of the newer musical style.

Вишњичица род родила – The cherry tree has borne fruit

Вишњичица род родила,
од рода се саломила.

Нема вишњу кој да бере,
само момче и девојче.

Стидје момче нег’ девојче,
испод стида проговара:

„Дај, девојко, једно око!“

„Стан’, причекај, момче младо!“

Док ми мајка за брег зађе,
биће твоја оба ока,

оба ока и девојка.“

Пева Обрен – Бато Ерић (1959).

The cherry tree has borne fruit,
it has broken from the fruit.

There is no-one to pick the cherries,
only a young man and a maiden.

Take care man lest the maiden
gossips shame below:

“Give, girl, one eye!”

“Stop, wait, young man
while my mother goes behind the hill,
both eyes will be yours,
both eyes and a girl.”

Sung by Obren – Bato Erić (1959).

Ој, девојко, лијеп разговоре – Oh, girl, sweet talker

♩ = cca 54

♩ = cca 48

Ој, де - вој - ко, ли - јей ра - зго - во - ре, ла - ле

мо - је, ли - јей ра - зго - во - ре.

O.F.

„Ој, девојко, лијеп разговоре!
Када ћеш ми на згоговор доћи?“
„Ја ћу доћи кад ми рекне нана,
не смем сама док не каже нана.“

Пева Нешо Ерић (1959).

“Oh, girl, sweet talker!
When are you going to come to an
agreement with me?”
“I’ll come when mummy tells me,
I can’t agree alone until mummy says.”

Sung by Nešo Erić (1959).

Расла трава ситница – The grass has grown tiny

♩ = 84

Ра - сла тра - ва си - њни - ца, си - њни - ца, ра - сла

тра - ва си - њни - ца, си - њни - ца.

O.F.

Расла трава ситница,
све је поље прекрила,
само оста пољана.
Ту ми седи Цмиљана,
ситан бисер низала
на две игле сребрне,
на два конца злаћена.
Отуд иде старчићу
на коњићу вранчићу:
„Помози Бог, Цмиљана,
ситан бисер низала!
Има л’ штогод до ноћи
да ти могу помоћи
ситан бисер низати?“
„Нема ништа до ноћи,
не можеш ми помоћи.“

The grass has grown tiny,
It’s covered the whole field,
Only a part remained.
Here sits Cmiljana,
Who has strung tiny pearls
on two silver needles,
on two gold strings.
From yonder came an old man
on a black horse:
“God help, Cmiljana,
who has strung tiny pearls!
Is there something ’til nighttime
that I can help you
to string tiny pearls with?”
“There’s nothing ’til nighttime
that you can help me with.”

Ту наиђе момчићу
на коњићу вранчићу:
„Помози Бог, Цмиљана,
ситан бисер низала!
Има л' штогод до ноћи
да ти могу помоћи
ситан бисер низати?“
„Бог помог'о, момчићу
на коњићу вранчићу!
Има много до ноћи,
ти ми можеш помоћи
ситан бисер низати,
бело лице љубити.“

Пева Обрен – Бато Ерић (1959).

Старинска песма, отпевана са мноштвом тананих украса и „понирања гласом“ на крајевима стихова.

From yonder came a young man
on a black horse:
“God help, Cmiljana,
who has strung tiny pearls!
Is there something 'til nighttime
that I can help you
to string tiny pearls with?”
“God has helped, young man
on a black horse!
There's a lot until nighttime
with which you can help me
to string tiny pearls
and kiss a white face.”

Sung by Obren – Bato Erić (1959).

Old song with a great number of thin embellishments and “sinking voice” at the end of verses.

Ој, девојко, душо моја – Oh, my girl, my darling

I $\text{♩} = \text{cca } 60$ *riten.*
Ој, ге-вој-ко, гу-шо мо-ја, (у)ој, ге-вој-
ко, гу-шо мо-ја.

II $\text{♩} = 56$
(у)О-сџа-ге ми са-бља мо-ја, (у)о-сџа-ге ми
са-бља мо-ја.

III O.F.

Ој, девојко, душо моја,
где 'но синоћ с тобом стоја'
остаде ми сабља моја,
сабља, душо, и марама,
у марами огледало.
'Ајде, душо, да тражимо;

Oh, my girl, my darling,
where I stood with you last night
I left my sword behind,
my sword, dear, and my scarf,
in the scarf a mirror.
Let's go, dear, and look for them;

ако Бог да те нађемо,
 право ћемо поделити:
 мене, душо, сабља моја,
 тебе, душо, огледало;
 огледај се до јесени,
 од јесени ајд' за мени!

„На бас“, певају (браћа) Обрен – Бато и
 Нешо Ерић (1959).

Водећа мелодија по својим одликама
 припада старијем музичком слоју, али пра-
 тећа линија читаву песму недвосмислено
 сврстава међу примере новијег стила.

if God willing we find them,
 we'll share them straight away:
 for me, dear, my sword,
 for you, dear, a mirror:
 look at yourself until autumn,
 and in autumn come to me!

“To bass”, sung by brothers Obren – Bato
 and Nešo Erić (1959).

By its characteristics the leading melody
 belongs to the older musical style, but the
 accompanying line of the entire song unambigu-
 ously merits classification in the newer style.

Зарекло се момче и девојче – A young man and a girl gave their word

I $\text{♩} = 64$

8 *За-рек-ло се, за-рек-ло се мом-че и де-вој-че, за-рек-ло се,*

8 *за-рек-ло се мом-че и де-вој-че.*

III

8 *Мом-че да-је, мом-че да-је се-дло и до-ра-иша,*

8 *мом-че да-је, мом-че да-је се-дло и до-ра-иша.* O.F.

Зарекло се момче и девојче
 да спавају, да се не дирају.
 Момче даје седло и дората,
 а девојка ђердан око врата.
 То рекоше, у кревет легоше.
 Кад је било ноћи у поноћи,

A young man and a girl gave their word
 to sleep, but not to touch each other.
 The man gave his saddle and horse,
 and the girl gave the necklace around her neck.
 This they said, and lay in bed.
 Then at midnight

проговара лепота девојка:
 „Јаој, момче, јаој, лепо момче,
 окрени се, не окренуо се,
 мртвога те окретала мајка!
 Зар ти жалиш седло и дората,
 ја не жалим ђердан око врата?“
 То рекоше, па се загрлише.

„На бас“, певају исти певачи (1959).

the lovely girl began to talk:
 “Ooh, young man, ooh handsome man,
 turn, if you don't turn around,
 may mother turn you over dead!
 Why do you grieve for your sword and horse,
 when I don't miss the necklace around my
 neck?”
 That said, they embraced each other.

“To bass”, sung by the same singers (1959).

22
 Наша снаша љуштила кромпире – Our young daughter-in-law peeled potatoes

Наша снаша љуштила кромпире,
 застаде јој љуска од кромпира.
 Додајте јој чутурицу вина
 да прочачка љуску од кромпира.

Our young daughter-in-law peeled potatoes,
 one potato peel remained.
 Give her a flask of wine
 to clean away the potato peel.

„На бас“, пева мешовита група, води
 Олга (1979).

“To bass”, sung by a mixed group, led by
 Olga (1979).

У овој шаљивој песми специфичност
 представља њен текстуални садржај, и то –
 игра понављања слогова и уметања слогова
 мир и мер усред речи, чиме се постиже шаљи-
 ви ефекат.

In this humorous song the textual content
 is specifically presented as a game of the repeat-
 ed syllables and inserted syllables *mir* and *mer*
 in the middle of a word, so that it achieves a hu-
 morous effect.

Кад потерам брда низ говеда – When I drive the hill down the cattle (sic)

♩ = 96

Кад њо-ше-рам, кад њо-ше-рам бр-да низ њо-ве-да,

♩ = ♩

кад њо-ше-рам, кад њо-ше-рам бр-да низ њо-ве-да.

O.F.

Кад потерам брда низ говеда
и понесем раме на капуту,
окрето' се и погледа за се:
ливада ми на кобили пасе!
Крмача се попела на буву,
па је чеше ногом по трбуву!
Крмача се на сламу попела,
сламу јела, два јајета снела!

Наошачка њесма. Пева мушка група,
води Драго (1996; нотни запис направљен
према снимку из 1982).

When I drive the hill down the cattle
and carry my shoulder over my coat,
I turn around and see behind me:
my meadow is grazing on the mare!
The sow has climbed up the flee,
and is scratching her belly with her foot!
The sow has climbed up on the straw,
ate the straw, laid two eggs!

Back to front song, sung by the men's
group led by Drago (1996; music manuscript
made according to the 1982 recording).

Као и претходна песма, занимљива је у првом реду због свог текстуалног садржаја. У готово сваком стиху именице мењају места, тако да се добија шаљиво значење. Она представља једини пример у репертоару „Црнућанке“ који се по музичким одликама разликује од традиционалних сеоских песама.

As above, this song is interesting because of its textual content in the first line. In every line the nouns change places so that they receive a humorous meaning. It represents the only example in the “Crnućanka” repertoire which differs from traditional village songs in its musical characteristics.

Платно ткала Невена девојка – Nevena the girl wove linen

Музички нотни запис за песму „Платно ткала Невена девојка“. Састављено је од две системе нотних записа. Прва система је у 2/4 тактовом метру са темпом ♩ = 90. Друга система је у 3/4 тактовом метру са темпом ♩ = csa 68. Текст песме је исписан испод нотних записа.

Пла - шно тка - ла Не - ве - на де - вој - ка,
Не - ве - на де - вој - ка.

O.F.

Платно ткала Невена девојка
насред села, на златном разбоју;
нит' по дану, нит' по јарком сунцу,
већ по ноћи, наспрем месечини.
Платно ткала, платну говорила:
„Ја те ткала, ја те не носила,
носили те из горе хајдуци!“

„На бас“, мешовита група, води Олга (1979).

Ову песму је Александар – Лесо Ђорђевић научио 1978. године од Чедомира Павловића, из Гружанске Каменице, који је тада имао око 80 година.

Nevena the girl wove linen
in the middle of the village, on a golden loom;
neither by day, nor by blazing sun,
but at night, by the light of the moon.
Weaving linen, she said to the linen:
“I have woven you, let me not wear you,
let the mountain outlaws wear you!”

“To bass”, mixed group, led by Olga (1979).

Aleksandar – Leso Đorđević learnt this song in 1978 from Čedomir Pavlović of Gružanska Kamenica, who was then about 80 years old.

(Ој, Миљано, миле моје) Лепо ли је под ноћ погледати –
(Oh, Miljana, my darling) It's lovely to gaze at night

Музички нотни запис за песму „(Ој, Миљано, миле моје) Лепо ли је под ноћ погледати“. Састављено је од четири системе нотних записа. Прва система је у 3/4 тактовом метру са темпом Tempo rubato ♩ = csa 74. Друга система је у 3/4 тактовом метру са темпом ♩ = csa 82 и појављује се ознака accel. Текст песме је исписан испод нотних записа.

Ој, Ми - ља - но (ј), ми - ле (ј) мо - о - ле - по ли је пог ноћ
по - ње (ј) - га -

O.F.

Ој, Миљано, миле моје,
лепо ли је под ноћ погледати,
а још лепше драго дочекати,
дочекати кад недеља дође. И!

„На глас“, певају три жене, води Олга (1982).

Ово је „вечерња песма“, која се пева на прелу или после рада, „у вр’ њиве, у предвечерје“. Овакве старе примере певања „на глас“ данас у рудничком крају негују само жене, док их мушкарци више не певају. Стих који се најчешће јавља као почетни у овим песмама је „Ој, Миљано, миле/миле моје“, а текст који му следи није повезан са њим по смислу и може бити различитог садржаја.

Oh, Miljana, my darling,
it's lovely to gaze at night,
but still better to wait for you, dear,
to wait until Sunday comes. Eee!

“To voice”, sung by three women, led by Olga (1982).

This is an “evening song” which was sung during weaving or after work, “at the top of the field, in the evening”. These days only the women in the Rudnik area cherish such old examples of “to voice” singing, while the men don’t remember them any more. The line which most often appears at the beginning of these songs is “Oh, Miljana, my darling”, but the text which follows is not connected with it in thought and can be of different content.

ПЕВАЊЕ НА ПОРОДИЧНИМ СВЕТКОВИНАМА

На слави

26. Лети, лети, летица – домаћинска, берићетна песма – 0'38"

27. Кој подиже славу Божју на данашњи дан – 1'12"

Зравица домаћину

28. Расло је дрво тополово – песма у совре, „на бас“ – 3'00"

SINGING AT FAMILY CELEBRATIONS

At a Slava (family saint day)

26. Leti, leti, letica – host's, bountiful song – 0'38"

27. He who lifts up God's slava today – 1'12"

Toast to a host

28. The poplar tree has grown – “to bass”, “u sovre” – 3'00"

Лети, лети, летица – *Leti, leti, letica*

$\text{♩} = 120$

Ле-їи, ле-їи, ле-їи-ца да нам ро-ди їше-ни-ца

и шїи-во-ва їран-чи-ца и ви-но-ва ло-зи-ца

и у ку-їу лу-шка, жен-ска де-чи-ца, на мно-

їа-їа, на мно-їа-їа ле-їи, на мно-їа-

Лети, лети, летица,
да нам роди пшеница
и шљивова гранчица
и винова лозица
и у кућу мушка, женска дечица!
На многаја, на многаја лета!

In summer, in summer,
to bring forth the wheat for us
and branches of plums
and vines
and in the home male and female children!
For many, for many years,
for many, for many years!

Домаћинска, берићейна песма. Пева мушка група, води Драго (1996).

Host's, bountiful song. Sung by the men's group, led by Drago (1996).

Старинска песма коју су укућани певали на слави, у тренутку пре ломљења славског колача. Њен текст садржи добре жеље за плодност и за здравље укућана.

An old song sung at home on the *slava* (saint day), at the moment before breaking the *slava* cake. Its text contains good wishes for fruitfulness and good health in the home.

Кој подиже славу Божју на данашњи дан –
He who lifts up God's *slava* today

Кој подиже славу Божју на данашњи дан,
помогла му слава Божја и сам Господ Бог!

He who lifts up God's *slava* today,
may God's *slava* help him and the Lord God alone!

Певају Олга, Србијанка и Гордана (1996).

Sung by Olga, Srbijanka and Gordana (1996).

Ову песму су у прошлости обично певали мушкарци, и то у тренутку кад се ломи славски колач, али могла се чути и на свадби, за време ломљења свадбеног колача. Њен мелодијски образац – глас – служио је и као основа за друге свадбене песме, и то оне које имају исту структуру стиха (тринаестерац – песме бр. 30 и 32).

In the past this song was usually sung by the men at the moment when the *slava* cake was broken, but it could also be heard at weddings when the wedding cake was broken. Its melodic mode – “glas” – served as a basis for other wedding songs which have the same verse structure (thirteen syllable verse – songs Nos. 30 and 32).

Зравица домаћину

Говори Александар – Лесо Ђорђевић

Часно сели, поштено устали; фина гласа, поштена образа. Бôг нам дао увек сести одакле је лако устати, лепо и поштено, као и сви Бôгу мили јунаци.

Домаћине, велико ти хвала! Будућност ти добру срећу дала, у здрављу те обдржала! Што ми данас поарчисмо, то ти Бôг у добру надокнадио, а најпре у добром здрављу; синовским обрадовањем, братским гледањем и сваким добрим даром што је и Бôгу и људима драго. Домаћине, на здравље теби и твојм дому! Живели!

A toast to the host

As spoken by Aleksandar – Leso Đorđević

Honorably sitting, respectfully rising; fine voices and respectful faces. God always allows you to sit where it is easy to rise, beautifully and respectfully, like all heroes dear to God.

Host, thank you so much! May the future give you good luck, and preserve your health! As we spent today, may God reward you well, especially with good health; in filial delight, brotherly care and every good gift, dear to God and people. Host, good health to you and yours. Cheers!

Расло је дрво тополово – The poplar tree has grown

The musical score is written in 2/4 time with a key signature of one flat (B-flat). It consists of three systems of music. The first system has a tempo marking of ♩ = cca 68. The second system has a tempo marking of ♩ = 60. The third system ends with a double bar line and the marking 'O.F.' (Fine). The lyrics are written below the vocal line.

Ра - сло је др - во њо - њо - ло - во, над њим је
їне - здо со - ко - ло - во, ја - во - ре, зе - лен бо - ре,
над њим је їне - здо со - ко - ло - во.

Расло је дрво тополово,
над њим је гнездо соколово.
У гнезду тићи соколићи,
над њима се соко вијаше.
Што нам је дрво тополово,

The poplar tree has grown,
in it is a falcon's nest.
In the nest are falcon chicks,
above them the falcon flutters.
Just as we have a poplar tree,

то су нам двори домаћина;
што нам је гнездо соколово,
то нам је софра домаћина;
што су нам тићи соколићи,
то су нам гости домаћина;
што се соко над њим вијаше,
то домаћин госте служаше.

so we have the master's courts;
Just as we have the falcon's nest,
so we have the master's table;
Just as we have the falcon chicks,
so we have the master's guests;
Just as above them the falcon flutters,
so the master serves his guests.

„На бас“, песма у *совре*, пева мешовита група, води Олга (1979).

“*To bass*”, “*u sovre*”, sung by a mixed group, led by Olga (1979).

Песма која се пева за време славског ручка (а може да се изводи и на свадбама и приликом других весеља). Њу су чланови групе научили од игуманије Марије из манастира Враћевшница. У њој је традиционално гостопримство опевано на најлепши начин: однос домаћина према гостима представљен је као однос сокола према својим соколићима.

A song sung at the *slava* (saint-day) lunch (but it can also be performed at weddings and other festive occasions). Members of the group learnt it from prioress Marija from Vračevšnica Monastery. In it traditional hospitality is sung in the nicest way: the relationship of the host with his guests is presented as that of a falcon with his chicks.

На свадби

29. 'Aj', полази, мили куме, сад је добар сат – *дуґачки свайшовски ґлас* – 0'30"
30. Молила је ђувеглина мајка – *крайки свайшовски ґлас* – 0'28"
31. Не дај, брале, сеју своју у туђе руке – *дуґачки свайшовски ґлас* – 1'10"
32. Весели се, добар домаћине – *још краћи свайшовски ґлас* – 1'12"

At a wedding

29. C'mon, depart, dear *kum*, now is a good hour – *long, wedding "glas"* – 0'30"
30. The bridegroom's mother asked us – *short, wedding "glas"* – 0'28"
31. Brother, don't deliver your sister into others' hands – *long, wedding "glas"* – 1'10"
32. Make merry, good host – *still shorter, wedding "glas"* – 1'12"

'Aj', полази, мили куме, сад је добар сат –
 C'mon, depart, dear *kum*, now is a good hour

$\text{♩} = \text{cca } 56$

'Aj' њо - ла - зи, ми - ли ку - ме, сад је го - бар
 саи, сад је го - бар саи. O.F.

'Aj', полази, мили куме, сад је добар сат!

C'mon, depart, dear *kum*, now is a good hour!

Дугачки свайшовски ѓлас, пева Лепосава
 Маринковић (1959).

Long, wedding melodic mode, sung by
 Leposava Marinković (1959).

Ова песма се пева у време кад се сва-
 тови искупе код младожењине куће, непо-
 средно пре него што крену по младу.

This song is sung when wedding guests
 gather at the bridegroom's house immediately
 before they go to collect the bride. ("Kum"
 means best man in this context.)

Молила је ђувеглина мајка – The bridegroom's mother asked us

Молила је ђувеглина мајка:
„Рано и’те, рано се вратите,
за сунца нам снају доведите,
да донесе сунце у вијенцу,
да обасја ђувеглине дворе.“ И!

Крајки сватовски ġлас, певају три жене (1976).

Песму певају сватови пре него што крену из младине куће, са девојком. Овај мелодијски образац, по неким казивачима назван крајки сватовски ġлас, карактеристичан је за руднички, али и за ужички крај.

The bridegroom's mother asked us:
“Go early, return early,
bring us a young wife for the sun,
to bring sun into the garland,
to shine in the bridegroom's court.” Eee!

Short, wedding melodic mode, sung by three women (1976).

The wedding party sing this song before they leave the bride's house, with the girl. This melodic pattern according to some accounts is called short, wedding “glas” and is characteristic of the Rudnik and Užice districts.

Не дај, брале, сеју своју у туђе руке –
Brother, don't deliver your sister into others' hands

Не дај, брале, сеју своју у туђе руке,
у туђини туга бије о’ сад до века! И!

Дугачки сватовски ġлас, певају Олга, Србијанка и Гордана (1996).

Ова песма се пева код младине куће, кад брат преда девојку деверу. Певају жене из младине родбине.

Brother don't deliver your sister into others' hands,
in a strange place sorrow lasts from now forever! Eee!

Long, wedding melodic mode, sung by Olga, Srbijanka and Gordana (1996).

This song is sung at the bride's house, when a brother presents the girl to his brother-in-law. It is sung by women of the bride's family.

Весели се, добар домаћине – Make merry, good host

Весели се, добар домаћине,
не би ли те и Бог веселио,
веселио и разговорио
и од сваке муке заклонио,
сваке муке и душманске руке!

Make merry, good host,
wouldn't God also cheer you up,
make merry and stir you up
and from every pain shelter you,
from every pain and the hand of your enemy!

Још краћи свайшовски глас, пева Лепосава Маринковић (1959).

Still shorter, wedding melodic mode, sung by Leposava Marinković (1959).

Ову песму певају жене из младожењине родбине, и то у његовој кући, у време кад доведу младу.

This song is sung by women from the bridegroom's family in his house when they collect the bride.

ПЕВАЊЕ И СВИРАЊЕ НА СЕОСКИМ ЗАБАВАМА

33. Позив на игранку – 0'18"

34. Погледај ме, мала моја – „на бас“ – 1'23"

35. 'Еј, Рудниче, ти планино стара – „на бас“ – 4'10"

36. Под Рудником село моје – „на бас“ – 2'28"

37. Погледај, де, мој јаране – „на бас“ – 3'38"

SONGS AND MUSIC FOR VILLAGE DANCES

33. Invitation to the dance – 0'18"

34. Look at me, my little one – "to bass" – 1'23"

35. Hey, Rudnik, you old mountain – "to bass" – 4'10"

36. Under Rudnik is my village – "to bass" – 2'28"

37. Look, look, my bosom friend – "to bass" – 3'38"

Позив на игранку - Invitation to the dance

$\text{♩} = \text{сса } 60$

Еј, Љу-би-ша Пе-тро-ви-ћу! 'Ај-ге
на и-ру код Срећ-ка Са-ри-ћа ку-ће!

'Еј, Љубиша Петровићу!
'Ајде на игру код Срећка Сарића куће!
'Еј, Будимире Живковићу!
'Ајде на игру код Срећка Сарића куће!!
(и *шако даље*)

Hey, Ljubiša Petrović!
Come to the dance at Srećko Sarić's house!
Hey, Budimir Živković!
Come to the dance at Srećko Sarić's house!!
(and so on)

„Позивају“ три мушкарца (1979).

Момци који зову друштво на игранку зову се *викачи*. Њихов позив је упућен домаћину куће, а на игранку долазе сви укућани, и млађи и старији. Кад зову госте, *викачи* зову и музиканте, свираче (у новије време то су хармоникаши). Обичај је да свако од гостију донесе по нешто за послужење, а домаћин у чијој се кући држи игранка не мора ништа да спреми, јер је „дао кућу“.

Three men “invite” (1979).

The young men who call the community to a dance are called *vikači*. Their invitation is directed to the master of the house and all members come to the dance, both young and old. When they call the guests, the *vikači* also invite musicians and players (in more recent times these have been accordian players). The tradition is that each guest brings something to eat and the host in whose house the dance is held doesn't have to prepare anything since he has “given the house”.

Портрет младића (Милош Ђорђевић, 1921)

Portrait of a young man (Miloš Đorđević, 1921)

Погледај ме, мала моја – Look at me, my little one

♩ = 67,5

♩ = 87

По - ле - гај ме, ма - ла мо - ја, на ме - ни је

но - ва чо - ја, ма - ла мо - ја.

O.F.

Погледај ме, мала моја,
на мени је нова чоја,
нова чоја и опанци,
бићеш моја, кажи мајци.
Када дуње буду зреле,
ја ћу доћи тад по тебе.

„На бас“, пева мушка група, води Драго
(1982).

Момачка песма.

Look at me, my little one,
there's new material on me,
new material and shoes,
you'll be mine, tell mother.
When the quinces are ripe,
I'll come for you then.

“To bass”, sung by the men's group, led by
Drago (1982).

A young man's song.

'Еј, Рудниче, ти планино стара – Hey, Rudnik, you old mountain

$\text{♩} = 60$ $\text{♩} = \text{сса } 85$ $\text{♩} = \text{сса } 60$

Хеј, Руд-ни-че, ши ила-ни-но сја-ра, хеј, Руд-ни-че,

ши ила-ни-но сја-ра.

R (1) $\text{♩} = 80$

Ма-ра-ми-ца, ма-ра-ма о-сја-ла код дра-га-на, а ја ла-жем

мо-ју на-ну да је у ор-ма-ну. О.Ф.

'Еј, Рудниче, ти планино стара,
 из тебе се река Гружа ствара.
 Од вас двоје ништа лепше није,
 ви сте понос целе Шумадије.
 Када момци пођу на игранке,
 свуда видиш јелек и опанке.
 Свира фрула, свира хармоника,
 лепо пева млада Шумадинка.

Рефрен:

Марамца, марама
 остала код драгана,
 а ја лажем моју нану
 да је у орману.

„На бас“, пева мушка група, води Драго (1979).

Ова песма је позната у целом рудничком крају. Припев који јој следи није везан само за њу, већ може да се пева и уз друге песме, према тренутном расположењу певача.

Hey, Rudnik, you old mountain,
 from you the river Gruža was made.
 There's nothing nicer than the two of you,
 you are the pride of all Šumadija.
 When young men go to dances,
 everywhere waistcoats and shoes are seen.
 Play the flute, play the accordion,
 the Šumadijan girl sings beautifully.

Refrain:

A handkerchief, a headscarf,
 was left at my darling's
 but I lie to mummy,
 that it's in the cupboard.

“To bass”, sung by the men's group, led by Drago (1979).

This song is well known throughout the Rudnik area. The refrain which follows it is not just connected to it, but can also be sung with other songs, depending on the current mood of the singer.

Под Рудником село моје – Under Rudnik is my village

♩ = 75 *росо ассел.*

Под Руд - ни - ком се - ло мо - је,

Цр - ну - ћа се о - но зо - ве,

Под Ру - дни - ком се - ло мо - је,

Цр - ну - ћа се о - но зо - ве. O.F.

Под Рудником село моје,
 Црнућа се оно зове.
 Ту сам младост ја провео
 како ми је живот 'тео.
 С девојкама чува' стада
 по рудничким ливадама.
 Рудник оста, ја остари',
 'еј, младости, што м' остави?

„На бас“, пева мушка група, води Драго (1996).

Песма посвећена планини Руднику и селу Црнући.

Under Rudnik is my village,
 It's called Crnuća.
 There I spent my youth
 just as my life wanted.
 With the girls I watched the flocks
 on Rudnik's meadows.
 Rudnik remains, I've got older,
 hey, youth, why did you leave me?

“To bass”, sung by the men's group, led by Drago (1996).

This song commemorates Rudnik mountain and the village of Crnuća.

Погледај, де, мој јаране – Look, look, my bosom friend

♩ = cca 94

По - ле - гај, де, мој ја - ра - не, по - ле - гај, де,

♩ = cca 96

мој ја - ра - не, са Ру - дника на све стране, по - ле - гај,

де, мој ја - ра - не.

O.F.

Погледај, де, мој јаране,
са Рудника на све стране:
Србија је наша мила
раширила своја крила.

Look, look, my bosom friend
from Rudnik in every direction:
Serbia our dear one
has spread her wings.

Преко поља и брегова,
свуд' су гнезда соколова.
Та су гнезда дала птиће
Немању и Немањиће,
Југ-Богдана и Лазара
и Милоша Обилића,
а сестрица Црна Гора,
лепотица поред мора,
изнедрила свога птића,
Његош-Петра Петровића,
тог владику са Цетиња
на Ловћену што почива,
на млогаја, на млогаја лета!

„На бас“, пева мушка група, води Драго (1996; нотни запис направљен према снимку из 1988, када је песму певала мешовита група).

Песма која је у репертоар групе „Црнућанка“ ушла тек у току последњих година. Њен аутор је Александар – Лесо Ђорђевић. У њој су опеване неке од најзначајнијих личности српске историје и предања.

Across the fields and hills,
wherever the falcon nests,
there the nests have given birds
Nemanja and Nemanjids,
Jug-Bogdan and Lazar
and Miloš Obilić,
and her little sister Montenegro,
that beauty by the sea,
has brought out her own bird
Njegoš-Petar Petrović,
that bishop from Cetinje,
who rests on Lovćen,
for many, for many summers!

“To bass”, sung by the men’s group, led by Drago (1996; music manuscript made according to the 1988 recording, when the song was sung by a mixed group).

This song entered the repertoire of the “Crnućanka” group only a few years ago. It was written by Aleksandar – Leso Đorđević. In it the praises of some of the most significant individuals of Serbian history and tradition are sung.

Коло на ливади *Kolo folk dance in the meadow*

Игре

- 38. Шетња – двојнице – 1'02"
- 39. Тројанац – двојнице – 0'38"
- 40. Левакиња – двојнице – 0'22"
- 41. Крива крушка – двојнице – 0'50"
- 42. Џамбас коло – свиралче – 0'48"
- 43. Моравац – листи – 0'28"
- 44. Рудничанка – двојнице – 0'24"

Dances

- 38. A walk – double pipe – 1'02"
- 39. Trojanac – double pipe – 0'38"
- 40. Left-hander – double pipe – 0'22"
- 41. Crooked pear – double pipe – 0'50"
- 42. Džambas kolo – short pipe – 0'48"
- 43. Moravac – leaf – 0'28"
- 44. Rudničanka – double pipe – 0'24"

Шетња - A walk

$\text{♩} = \text{cca } 90$

The musical score is written on two staves in 2/4 time. The first staff begins with a tempo marking of approximately 90 beats per minute. The melody consists of eighth and sixteenth notes, with several trills (tr.) indicated by wavy lines above the notes. The second staff continues the melody, including a section marked 'Ultima volta:' and ending with a final cadence (O.F.) indicated by an upward-pointing arrow above the final note.

На двојницама свира Милован – Мића
Матић (1996).

Milovan – Mića Matic plays double pipe
(1996).

39

Тројанац - *Trojanac*

Musical score for 'Trojanac' in 2/4 time, tempo 120. The score consists of two staves. The first staff contains the main melody with trills (tr.) and grace notes. The second staff contains a variation of the melody, marked 'Ultima volta: gva' and ending with an 'O.F.' (ornament) symbol.

На двојницама свира исти извођач
(1976).

Played on the double pipe by the same
musician (1976).

40

Левакиња - *Left-hander*

Musical score for 'Levakinja' in 2/4 time, tempo 136. The score consists of two staves. The first staff contains the main melody with trills (tr.) and grace notes. The second staff contains a variation of the melody, marked 'tr.' and ending with an 'O.F.' (ornament) symbol.

На двојницама свира исти извођач
(1976).

Played on the double pipe by the same
musician (1976).

Милован Мајић свира на двојницама

Milovan Matić plays double pipe

41

Крива крушка - Crooked pear

На двојницама свира исти извођач (1996; нотни запис направљен према снимку из 1976).

Played on the double pipe by the same musician (1996; music manuscript made according to the 1976 recording).

Џамбас коло – *Džambas kolo*

На свиралчету свира Момир Поповић
(1979).

Played on the short pipe by Momir
Popović (1979).

М. Огњановић (двојнице), М. Матић (окарина),
Д. Огњановић (листи) и С. Марковић (свиралче)

M. Ognjanović (double pipe), M. Matić (ocarina),
D. Ognjanović (leaf) and S. Marković (short pipe)

Драго Огњановић свира на листу *Drago Ognjanović plays the leaf*

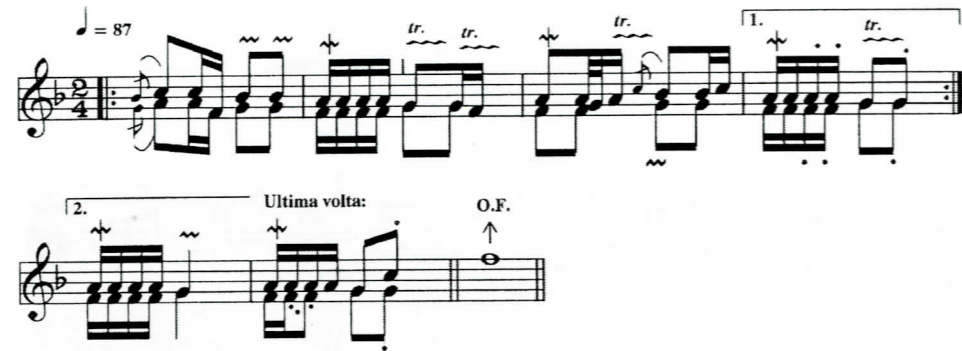
43

Моравац - *Moravac*

$\text{♩} = 87$

На листу свира Драго Огњановић
(1979).

Played on a leaf by Drago Ognjanović
(1979).

Рудничанка – *Rudničanka*

На двојницама свира Милован – Мића
Матић (1976).

Played on a double pipe by Milovan –
Mića Matić (1976).

„Црнућанка“ данас:
стоје: Д. Ђорђевић, А. Ђорђевић, В. Смрекић,
М. Матић, С. Огњановић, Д. Огњановић, З. Јанковић,
Милован Живковић, Р. Костић;
седе: О. Ерић, В. Марковић, О. Красојевић,
М. Огњановић, Г. Лазић

“Crnućanka” today:
standing: D. Đorđević, A. Đorđević, V. Smrekić,
M. Matić, S. Ognjanović, D. Ognjanović, Z. Janković,
Milovan Živković, R. Kostić;
sitting: O. Erić, V. Marković, O. Krasojević,
M. Ognjanović, G. Lazić

ФОТОГРАФИЈЕ*

- Страна 11 - Чланови групе „Црнућанка“ са портретом кнегиње Љубице Обреновић
Страна 14 - Манастир Враћевшница
Страна 15 - Патријарх српски Герман († 1991) и владика жички Стефан († 2003) са члановима групе код манастира Враћевшница
Страна 24 - Чланови групе седамдесетих година 20. века
Страна 27 - Чланови групе из времена око 1903. године
Страна 29 - Састав групе из 1976. године
Страна 30 - Данашњи састав групе
Страна 32 - 11. септембар 1976. године, Црнућа
Страна 34 - Медаља и плакета Европске награде за народну уметност
Страна 35 - Заједничка фотографија приликом доделе Европске награде за народну уметност у Црнући, 1976.
Страна 36 - Приликом доделе Европске награде за народну уметност
Страна 37 - Данашњи састав мушке групе
Страна 38 - Данашњи састав женске групе
Страна 41 - Превожење сена (Милић Огњановић, око 1970)
Страна 45 - Ручак у пољу
Страна 57 - Миљана Марковић, Зора Јанковић и Србијанка Огњановић
Страна 61 - Печење ракије (Милан Маринковић)
Страна 67 - На пашњаку са преслицом (Стана Огњановић)
Страна 73 - Велимир Марковић, Зора Јанковић и Драго Огњановић поред стада оваца
Страна 81 - Чланови „Црнућанке“ на падинама Рудника
Страна 82 - Олга Ерић са бардаком и предивом
Страна 99 - Породица Велимира Максимовића из Доње Црнуће
Страна 107 - Свадба у Црнући (око 1939)
Страна 113 - Црнућани у колу
Страна 116 - Портрет младића (Милош Ђорђевић, 1921)
Страна 124 - Коло на ливади
Страна 130 - Милован Матић свира на двојницама
Страна 133 - М. Огњановић (двојнице), М. Матић (окарина), Д. Огњановић (лист) и С. Марковић (свиралче)
Страна 134 - Драго Огњановић свира на листу
Страна 137 - „Црнућанка“ данас

* Фотографије чланова групе „Црнућанка“ преузете су из спомен-албума групе. Документарне фотографије су добијене љубазношћу мештана Црнуће: Милића и Стане Огњановић, Милића Марковића, Милана Маринковића, Чедомира Маринковића, Зоре Јанковић и Александра - Леса Ђорђевића.

KEY TO PHOTOGRAPHS*

- Page 11 – Members of the “Crnućanka” group with a portrait of Princess Ljubica Obrenović
 Page 14 – Vračevšnica Monastery
 Page 15 – Serbian Patriarch German and Bishop of Žiča Stefan with members of the “Crnućanka” group at Vračevšnica Monastery
 Page 24 – Members of the 1970’s group
 Page 27 – Members of the group from the time around 1903
 Page 29 – Composition of the 1976 group
 Page 30 – “Crnućanka” group today – complete troupe
 Page 32 – Crnuća on 11th September 1976
 Page 34 – European prize for folk art medal and medallion
 Page 35 – Group photograph at the presentation of the European Prize for Folk Art in Crnuća in 1976
 Page 36 – Receiving the European Prize for Folk Art
 Page 37 – Members of the men’s group today
 Page 38 – Members of the women’s group today
 Page 41 – Carting the hay (Milić Ognjanović, around 1970)
 Page 45 – Lunch in the field
 Page 57 – Miljana Marković, Zora Janković and Srbijanka Ognjanović
 Page 61 – Distilling plum brandy (Milan Marinković)
 Page 67 – In the pasture with a distaff (Stana Ognjanović)
 Page 73 – Velimir Marković, Zora Janković and Drago Ognjanović by a flock of sheep
 Page 81 – Members of “Crnućanka” on the Rudnik mountain slopes
 Page 82 – Olga Erić with a brandy flask and yarn
 Page 99 – Family of Velimir Maksimović from Lower Crnuća
 Page 107 – Wedding in Crnuća (around 1939)
 Page 113 – Crnuća-inhabitants dancing *kolo*
 Page 116 – Portrait of a young man (Miloš Đorđević, 1921)
 Page 124 – Kolo folk dance in the meadow
 Page 130 – Milovan Matic plays double pipe
 Page 133 – M. Ognjanović (double pipe), M. Matic (ocarina), D. Ognjanović (leaf) and S. Marković (short pipe)
 Page 134 – Drago Ognjanović plays the leaf
 Page 137 – “Crnućanka” today

* Photographs of “Crnućanka” group members are taken from a souvenir album of the group. Documentary photographs were kindly donated by Crnuća residents: Milić and Stana Ognjanović, Milić Marković, Milan Marinković, Čedomir Marinković, Zora Janković and Aleksandar – Leso Đorđević.

РЕДОСЛЕД ПЕСАМА И СВІРКЕ

1. Чарна горо, пуна ли си 'лада – 1'00"	28. Расло је дрво тополово – 3'00"
2. Рабадинска свирка – 0'44"*	29. 'Ај', полази, мили куме, сад је добар сат – 0'30"
3. Постаџио, сјајно огледало – 1'38"*	30. Молила је ђувеглина мајка – 0'28"
4. 'Ајд', по'итајте, жетеоци – 0'42"*	31. Не дај, брале, сеју своју у туђе руке – 1'10"*
5. Широко је лишће ор'ово – 4'40"*	32. Весели се, добар домаћине – 1'12"
6. Ој, Иване, не коси ливаде – 0'48"	33. Позив на игранку – 0'18"
7. Каравиље, кара ли те мајка? – 1'50"*	34. Погледај ме, мала моја – 1'23"
8. Очи моје граорасте боје – 2'00"	35. 'Еј, Рудниче, ти планино стара – 4'10"
9. У подруму глас се чује – 0'42"*	36. Под Рудником село моје – 2'28"*
10. Огријаше дани врући – 2'35"*	37. Погледај, де, мој јаране – 3'38"*
11. Миливоје, боре – 0'24"*	38. Шетња – 1'02"*
12. Ој, Лазаре, на води возаре – 2'08"	39. Тројанац – 0'38"
13. Гором пева чобан Радивоје – 2'52"	40. Левакиња – 0'22"
14. Чобанска попевка – 0'47"*	41. Крива крушка – 0'50"*
15. Пала тама, увенула трава – 0'54"	42. Џамбас коло – 0'48"
16. Дајте нам, дајте – 1'20"*	43. Моравац – 0'28"
17. Вишњичица род родила – 0'44"	44. Рудничанка – 0'24"
18. Ој, девојко, лијеп разговоре – 0'56"	
19. Расла трава ситница – 0'48"	
20. Ој, девојко, душо моја – 1'20"	(укупно трајање: 66'03")
21. Зарекло се момче и девојче – 1'14"	
22. Наша снаша љуштила кромпире – 1'28"	
23. Кад потерам брда низ говеда – 1'34"*	
24. Платно ткала Невена девојка – 2'40"	
25. (Ој, Миљано, миле моје) Лепо ли је под ноћ погледати – 2'58"	
26. Лети, лети, летица – 0'38"*	
27. Кој подиже славу Божју на данашњи дан – 1'12"*	

Теренски снимци су преузети из Звучног архива Музиколошког института у Београду.

* Снимљено у студију Радио Београда, сниматељ: Зоран Маринковић.

За CD припремио Зоран Јерковић.

ORDER OF SONGS AND INSTRUMENTAL PIECES

1. Magic Mountain, you are full of cold - 1'00"	27. He who lifts up God's <i>slava</i> today - 1'12"*
2. <i>Rabadžinski</i> playing - 0'44"*	28. The poplar tree has grown - 3'00"
3. <i>Postadžia</i> , brilliant mirror - 1'38"*	29. C'mon, depart, dear <i>kum</i> , now is a good hour - 0'30"
4. C'mon, hurry reapers - 0'42"*	30. The bridegroom's mother asked us - 0'28"
5. Wide are the leaves of the walnut tree - 4'40"*	31. Brother, don't deliver your sister into others' hands - 1'10"*
6. Oh, Ivan, don't cut the meadow - 0'48"	32. Make merry, good host - 1'12"
7. Karavilje, does mother scold you? - 1'50"*	33. Invitation to the dance - 0'18"
8. My speckled grey eyes - 2'00"	34. Look at me, my little one - 1'23"
9. A voice is heard in the cellar - 0'42"*	35. Hey, Rudnik, you old mountain - 4'10"
10. The hot days warmed - 2'35"*	36. Under Rudnik is my village - 2'28"*
11. Milivoje, my pine - 0'24"*	37. Look, look, my bosom friend - 3'38"*
12. Lazar, row on the water - 2'08"	38. A walk - 1'02"*
13. Shepherd Radivoje sings on the mountain - 2'52"	39. <i>Trojanac</i> - 0'38"
14. Shepherd song - 0'47"*	40. Left-hander - 0'22"
15. Darkness has fallen, the grass has withered - 0'54"	41. Crooked pear - 0'50"*
16. Give to us, give - 1'20"	42. <i>Džambas kolo</i> - 0'48"
17. The cherry tree has borne fruit - 0'44"	43. <i>Moravac</i> - 0'28"
18. Oh, girl, sweet talker - 0'56"	44. <i>Rudničanka</i> - 0'24"
19. The grass has grown tiny - 0'48"	
20. Oh, my girl, my darling - 1'20"	(Total time: 66'03")
21. A young man and a girl gave their word - 1'14"	
22. Our young daughter-in-law peeled potatoes - 1'28"	Field-recordings preserved in the Institute of Mu- sicology, Belgrade.
23. When I drive the hill down the cattle - 1'34"*	* Recorded in Studio of Radio Belgrade, sound engi- neer: Zoran Marinković.
24. Nevena the girl wove linen - 2'40"	Arranged for CD by Zoran Jerković.
25. (Oh, Miljana, my darling) It's lovely to gaze at night - 2'58"	
26. <i>Leti, leti, letica</i> - 0'38"*	

Превод на енглески / Translation into English
Естер Поленезер (Esther Polenezzer)

Лектор за српски језик / Serbian Language Instructor
Мира Петковић (Mira Petković)

Лектор за енглески језик / English Language Instructor
Грета Гец (Greta Goetz)

Акценти у здравици / Accents in Toast marked by
Љиљана Ламбић-Божовић (Ljiljana Lambić-Božović)

Коректори / Proof-readers
Гордана Лесковац (Gordana Leskovic)
Милица Глигоријевић (Milica Gligorijević)

Нотографија / Notography
Слободан Варсакловић (Slobodan Varsaković)

Графички уредник / Graphic Editor
Петар Минић (Petar Minić)

Решење корица / Cover design
Милан Јанић (Milan Janić)

Компјутерска обрада / Computer finishing
Горан Јањић (Goran Janjić)

Штампа / Published by
Excelsior, Београд (Excelsior, Belgrade)

Тираж / Circulation
1000 примерака

Ово издање објављено је захваљујући материјалној помоћи
Министарства за науку, технологију и развој Републике Србије и
Скупштине општине Горњи Милановац

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

784.4:785.16

78.067.26ЦРНУЋАНКА

784.4.089.6

'Еј, Руднице, ти планино стара : традиционално певање и свирање групе „Црнућанка“ / приређивачи Радмила Петровић, Јелена Јовановић ; уредник Даница Петровић ; [превод на енглески / Естер Поленезер = translation into english / (Esther Polenezzer) ; нотографија / Слободан Версаковић = notography / (Slobodan Versaković)]. – Београд : Музиколошки институт САНУ : Вукова задужбина ; Горњи Милановац : Културни центар, 2003 (Београд : Excelsior). – 144 стр. : ноте, фотогр. ; 24 cm

На спор. насл. стр. : Heu, Rudnik, You Old Mountain. – Упор. текст на срп. и енгл. језику. – Тираж 1 000. – Фотографије: стр. 139. – Напомене уз текст.

ISBN 86–80639–05–2

1. Ств. насл. на упор. насл. стр. 2.

Петровић Радмила

а) Црнућанка (вокално–инструментална етно група)

COBISS.SR–ID 105242380

Редослед песама и свирке

1. Чарна горо, пуна ли си клада - 1'00"
2. Рабаџинска свирка - 0'44"
3. Постаџио, сјајно огледало - 1'38"
4. 'Ајд', по'итајте, жетеоци - 0'42"
5. Широко је лишће орково - 4'40"
6. Ој, Иване, не коси ливаде - 0'48"
7. Каравиље, кара ли те мајка? - 1'50"
8. Очи моје граорасте боје - 2'00"
9. У подруму глас се чује - 0'42"
10. Угријаше дани врући - 2'35"
11. Миливоје, боре - 0'24"
12. Ој, Лазаре, на води возаре - 2'08"
13. Гором пева чобан Радивоје - 2'52"
14. Чобанска попевка - 0'47"
15. Пала тама, увенула трава - 0'54"
16. Дајте нам, дајте - 1'20"
17. Вишњилица род родила - 0'44"
18. Ој, девојко, лијеп разговоре - 0'56"
19. Расла трава ситница - 0'48"
20. Ој, девојко, душо моја - 1'20"
21. Зарекло се момче и девојче - 1'14"
22. Наша снаша љуштила кромпире - 1'28"
23. Кад потерам брда низ говеда - 1'34"
24. Платно ткала Невена девојка - 2'40"
25. (Ој, Миљано, миле моје)
Лепо ли је под ноћ погледати - 2'58"
26. Лети, лети, летица - 0'38"
27. Кој подиже славу Божју на данашњи дан - 1'12"
28. Расло је дрво тополово - 3'00"
29. 'Ај', полази, мили куме,
сад је добар сат - 0'30"
30. Молила је ђувеглина мајка - 0'28"
31. Не дај, брале, сеју своју
у туђе руке - 1' 10"
32. Весели се, добар домаћине - 1'12"
33. Позив на игранку - 0'18"
34. Погледај ме, мала моја - 1'23"
35. 'Еј, Руднице, ти планино стара - 4'10"
36. Под Рудником село моје - 2'28"
37. Погледај, де, мој јаране - 3'38"
38. Шетња - 1'02"
39. Тројанац - 0'38"
40. Левакиња - 0'22"
41. Крива крушка - 0'50"
42. Џамбас коло - 0'48"
43. Моравац - 0'28"
44. Рудничанка - 0'24"

Укупно трајање: 66'03"

Теренски снимци су преузети из Звучног архива
Музиколошког института у Београду.

* Снимљено у студију Радио-Београда,
сниматељ: Зоран Маринковић

Постпродукција: Зоран Јерковић

